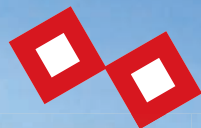

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE **112**

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

1

SIJEČANJ
2020

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb
www.hps.hr
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured HPS-a
tel. 01/48-23-624
tel. 01/48-24-142
uredhps@hps.hr

Uredništvo

Adresa elektroničke pošte
za zaprimanje članaka,
vijesti i ilustracija:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisak

Kerschhoffset d.o.o.
Ježdovec

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
alan.caplar@hps.hr

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
Ivan Hapač
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec
Damir Šantek
Klara Jasna Žagar

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Bibliografija

Stari brojevi časopisa u PDF formatu i bibliografski pretraživač sadržaja svih dosad izdanih brojeva dostupni su na web stranici HPS-a www.hps.hr

Suradnja u časopisu

Časopis objavljuje sve vrste članaka i vijesti zanimljivih za planinare. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati elektroničkom poštom ili putem web-servisa za velike datoteke. Slike treba slati u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ne unutar Word dokumenata. Uredništvo zadržava pravo redakture, lekture i korekture tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza.

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, treba biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, također uz poziv na pretplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka je 15 kuna (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu na listiću za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na tom listiću možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili putem web obrasca javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (uredhps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142).

Časopis se distribuira poštom, na osobnu adresu pretplatnika.

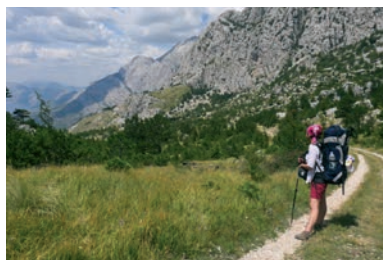
Godišnja pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini pretplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za pretplatu, a pretplatnicima pravnim osobama računi.

4Hrvatski planinarski savez
u 2019. godini**17**

Kamo su nestali planinari?

28

Na nevidljivoj planini

34

2200 kilometara pustolovine

Sadržaj

Članci

4 Hrvatski planinarski savez u 2019. godini

Alan Čaplar

14 Godišnje nagrade HPS-a

17 Kamo su nestali planinari?

Biserka Radović

20 Oči pune sjećanja

Klara Jasna Žagar

26 Kaluđerov grob na Moslavačkoj gori

Kristijan Čikor

28 Na nevidljivoj planini

Edita Ciglencečki

34 2200 kilometara pustolovine

Boris Davčev i Nikola Horvat

39 Medvjedi klanac i Hochlantsch u Austriji

Valentina Bušić i Ivan Lončarić

43 Noćna mōra uzornog planinara

Tea Sušanj

Planinarski vodiči

46 Zbor vodiča HPS-a na Planku

Vijesti

47 Nove članske iskaznice i markice HPS-a

48 Deset godina PD-a Škamnica iz Brinja

49 Uspješna Mala planinarska škola »Klinci i klinge 2019.«

50 8. Pohod na najviši vrh Slavonije – planinarenje za dječji osmijeh

51 Kalendar akcija

Tema broja

Hrvatski planinarski savez u
2019. godini

Naslovnica

Zimski uspon na Biokovo,
foto: Vanja Šiljak

Hrvatski planinarski savez u 2019. godini

Alan Čaplar, Zagreb

Hrvatski planinarski savez ostvario je i u 2019. godini mnogo vrijednih rezultata na svim poljima svojega djelovanja.

Članstvo HPS-a. Iako primarni cilj HPS-a nije broj članova, nego kvaliteta planinarskog rada, po broju udruga članica i pojedinačnih članova protekla je godina opet bila rekordna. HPS zaključuje 2019. s 357 udruga članica, što je dosad najveći broj udruženih članica. U Savez je udruženo 277 planinarskih društava i klubova, 26 sportsko-penjačkih klubova, 12 županijskih i gradskih saveza, 13 stanica planinarskih vodiča, HGSS i 25 stanica HGSS-a te jedna pridružena članica. Iz analitičkih podataka u Nacionalnoj strategiji razvoja sporta doznali smo da je HPS po broju članova četvrti po veličini nacionalni sportski savez u Republici Hrvatskoj.

Broj naručenih i izdanih članskih markica za 2019. prvi je put premašio 40.000. Ukupno je društvima i klubovima izdano 40.186 članskih markica, od toga 21.518 seniorskih, 7694 za mladež, 9827 umirovljeničkih i 1147 penjačkih. Na temelju višegodišnjeg praćenja razlike između broja izdanih i Savezu vraćenih članskih markica, očekuje se da će ih u siječnju 2020. biti vraćeno oko 10 %, pa se može očekivati da će konačan broj pojedinačnih članova u 2019. biti gotovo 36.000, što je i najveći broj registriranih planinara u povijesti HPS-a. Najviše članova imali su HPD Zagreb-Matica iz Zagreba (2200), HPD MIV iz Varaždina (1970), HPD Mosor iz Splita (1090), HPD Željezničar iz Zagreba (910) i PD Paklenica iz Zadra (770).

Rad Saveza u 2019. obilježio je izbor novih dužnosnika. Radi odlaska u mirovinu dugogodišnjega glavnog tajnika HPS-a Darka Berljaka, u siječnju je proveden javni natječaj za izbor novoga glavnog tajnika HPS-a i na tu je dužnost imenovan Alan Čaplar. Dana 1. lipnja

održana je redovna izborna sjednica Skupštine HPS-a, na kojoj je, osim redovnih godišnjih izvješća i godišnjih planova, donesen i sveobuhvatan program rada HPS-a za razdoblje 2019. – 2023. te obavljen izbor dužnosnika Saveza za sljedeće mandatno razdoblje. Na temelju pristiglih kandidatura, izabrani su, u skladu sa Statutom HPS-a, za predsjednika Saveza Darko Berljak, za dopredsjednicu Jadranka Čoklica, a za predsjednika Izvršnog odbora prof. dr. sc. Darko Grundler. Svi su oni, ali i drugi novoizabrani dužnosnici i članovi komisija, dali nov zamah radu HPS-a. Odaziv predstavnika na sjednici Skupštine bio je 30 % veći nego proteklih godina, što svjedoči o većoj zainteresiranosti članova za aktivno sudjelovanje u odlučivanju o pitanjima važnim za razvoj Saveza.

Tijela HPS-a uspješno su obavljala svoje Statutom propisane zadaće. Izvršni je odbor na svojih šest sjednica provodio odluke Skupštine, na temelju proračuna odlučivao o materijalno-financijskim poslovima, koordinirao rad komisija te raspravljao o 70-ak točaka dnevnog reda. Sve su sjednice Izvršnog odbora imale kvorum,

a Nadzorni odbor, odnosno njegovi članovi, bili su nazočni na svim sjednicama.

Na temelju prijedloga Izvršnog odbora HPS-a, Republika Hrvatska dodijelila je Darku Berljaku Državnu nagradu za šport »Franjo Bučar«. To je najviše priznanje koje se dodjeljuje za doprinos sportu u našoj zemlji.

Prema planu i programu rada koji su usvojeni na godišnjoj sjednici Skupštine HPS-a, izvedeno je mnoštvo akcija u zemlji i inozemstvu. Organizirani su brojni izleti, ture, pohodi, susreti, škole, tečajevi, radionice, seminari, natjecanja, ekspedicije, logori, istraživanja, tematske konferencije, svečanosti i druga događanja. Središnje mjesto u kalendaru akcija HPS-a imaju dvije tradicionalne i vrlo popularne akcije – Dani hrvatskih planinara i pohod na Dinaru. Dani hrvatskih planinara održani su 8. i 9. lipnja u Trakošćanu i na Ravnoj gori, a tom je akcijom ujedno obilježena 100. obljetnica planinarstva u Varaždinu. U dva dana okupilo se na Ravnoj gori više od 1000 planinara iz 60 planinarskih društava. Sljedeći Dani hrvatskih planinara održat će se prvoga vikenda u lipnju, na Učki, a domaćin će biti PD Opatija. Pohod na najviši vrh Hrvatske (1831 m) uspješno je izveden 22. lipnja uz terensku potporu Stanice planinarskih vodiča Šibenik, HPD-a Sinjal iz Kijeva i Stanice HGSS-a Šibenik. Sudjelovalo je više od 300 planinara, iz pedesetak planinarskih društava iz Hrvatske i inozemstva.

Financijsko poslovanje odvijalo se uobičajenom dinamikom, u skladu s financijskim planom i odlukama tijela HPS-a. Planiran godišnji prihod od 2,325.000 kuna premašen je početkom prosinca. Oko trećine prihoda potječe od članarine. Tim se sredstvima namiruju isključivo namjenski rashodi za članska osiguranja i za razvoj stručnih djelatnosti, koji se ostvaruje radom 13 komisija i ulaganjima u aktivnosti u kojima izravno sudjeluju članovi Saveza. Na taj se način svi prihodi ostvareni od članskih markica vraćaju članstvu. Cijene članskih markica za 2019. bile su povećane za 5 kuna kako bi se s osiguravajućim društvom ugovorila povoljnija polica osiguranja za naše članove. Članskom se markicom, osim navedenoga, ostvaruju povlastice u obliku popusta na cijenu noćenja u planinarskim

domovima u Hrvatskoj, Sloveniji i dijelu BiH, popusta u trgovinama planinarske opreme te popusta na cijenu ulaznica u nacionalne parkove Paklenica, Risnjak i Sjeverni Velebit. Novost je također i uvođenje novih članskih iskaznica u obliku ID kartice i samoljepljivih članskih markica sa zaštitnim elementom.

EU projekt »Penjanje za sve«. Konačnim izvješćem te obračunom i posljednjom isplatom završen je trogodišnji međunarodni projekt »Penjanje za sve«, sufinanciran sredstvima Europske unije iz programa Erasmus+. U projektu je sudjelovalo šest nacionalnih planinarskih saveza, a sredstva su u cijelosti opravdana, odobrena i isplaćena samo hrvatskom, češkom i slovačkom savezu. Projekt se provodio uz 80-postotno sudjelovanje Europske unije, a ukupna vrijednost projekta bila je 604.565 eura. HPS je za tu aktivnost izravno koristio 80.842 eura europskih sredstava, ali i 14.266 eura vlastitih sredstava. Podsjećamo, projekt je bio usmjeren ka promociji planinarstva i penjanja kao aktivnosti za svakoga, a održani susreti i akcije znatno su pridonijeli unaprjeđenju naših stručnih djelatnosti, kao i poboljšanju i novim oblicima suradnje s pet europskih planinarskih saveza.

Financijski nadzor. U razdoblju od svibnja do studenoga proveden je dosad najopsežniji nadzor cjelokupnog poslovanja HPS-a u našoj cjelokupnoj povijesti. Provela ga je financijska inspekcija Ministarstva financija vrlo detaljno pregledavajući svu poslovnu dokumentaciju, uključujući financijski plan, Statut, odluke Izvršnog odbora, ugovore o radu, ugovore o djelu, ulazne i izlazne račune, putne naloge i obračune troškova putovanja, donacije, programske zahtjeve, knjigu blagajne, izdatnice, primke, isplatinice, uplatnice, izvode, dokumentaciju projekta »Penjanje za sve«, popis udruženih članica, popis izdanih članskih markica, popis pretplatnika Hrvatskog planinara, police osiguranja, popis osnovnih sredstava i sitnog inventara, bilancu, sustav unutarnjeg nadzora koji provodi Nadzorni odbor HPS-a, godišnje financijsko izvješće FINA-i, realizaciju financijskog plana i financijsko izvješće podneseno Skupštini HPS-a. Rezultat nadzora opsežan je zapisnik od 27 stranica, kojim je konstatirano da su dokumentacija,

poslovanje i računovodstvo Saveza u potpunosti u skladu sa Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija te da ni u jednom navedenom segmentu nema nikakvih nedostataka, nepravilnosti, propusta ili prekršaja. Tako detaljna revizija cjelokupnog poslovanja HPS-a i pozitivan nalaz financijske inspekcije ujedno su i uporište za daljnje racionalno i namjensko upravljanje imovinom Saveza, u skladu s financijskim planom, uz poštovanje zakonskih propisa i internih akata HPS-a.

Suradnja s ministarstvima, jedinicama lokalne samouprave, javnim ustanovama i drugim institucijama. HPS je redovito surađivao s pojedinim ministarstvima, njihovim dužnosnicima i službenicima, županijskim i gradskim upravama te drugim ustanovama, na pitanjima povezanima sa svojom djelatnošću. S Ministarstvom unutarnjih poslova intenzivno se surađivalo na pitanjima sigurnosti i zaštite planinarskih objekata na području Gorskoga kotara i Like. S ministrom državne imovine i djelatnicima Ministarstva državne imovine održano je nekoliko sastanaka o upravljanju planinarskim objektima u državnom vlasništvu, pri čemu je potvrđeno da će se u svim daljnjim postupcima s tim objektima uvažavati stajališta HPS-a o njihovoj funkciji i statusu. S Ministarstvom zaštite okoliša i energetike (MZOE) dogovoreno je uključivanje odredbe o nadležnosti HPS-a za planinarske putove i knjige standarda za planinarsku signalizaciju u Pravilnik o vizualnom identitetu nacionalnih parkova i parkova prirode. Tim će se pravilnikom osigurati čvrsto uporište za daljnju skrb o planinarskim putovima u zaštićenim područjima, a ujedno spriječiti neovlašteno obilježavanje putova mimo dogovora s HPS-om i javnim ustanovama za upravljanje zaštićenim područjima. Sa MZOE-om je također dogovoreno da se, prema prijedlogu HPS-a, organizirano pristupi obnovi najvažnijih planinarskih objekata u zaštićenim područjima, koji su ujedno i važna posjetiteljska infrastruktura tih parkova. S tim se ministarstvom već godinama surađuje u rješavanju brojnih pitanja vezanih uz speleološku djelatnost, a speleološka istraživanja i edukacija provode se u skladu s godišnjim dopuštenjima koje izdaje to ministarstvo,

uz redovito prikupljanje podataka i izvješćivanje o svim provedenim istraživanjima i njihovim rezultatima.

Sa Središnjim državnim uredom za šport i Hrvatskim olimpijskim odborom (HOO) raspravljalo se o registraciji sportaša u našim natjecateljskim sportovima u Nacionalnom informacijskom sustavu u športu (NISUŠ), Nacionalnoj strategiji razvoja sporta, suzbijanju dopinga u sportu, zastupljenosti žena u sportu, organizaciji osposobljavanja u sportu i sportskoj izobrazbi, ali i o neprimjenjivosti nekih odredaba Zakona o sportu na planinarstvo. Upozoravajući na posebnosti planinarstva, najbolju svjetsku praksu i važnost donošenja provedivih mjera i uvjeta za razvoj rekreacijskog sporta i planinarstva, HPS je ponovno uputio brojne konstruktivne prijedloge za donošenje novoga Zakona o sportu. Krajem godine od Središnjeg državnog ureda za sport zaprimili smo mišljenje o sportskim djelatnostima u planinarstvu, koje je vrlo povoljno za HPS i planinarske udruge jer su njime potvrđene sve HPS-ove osnovne teze o tim pitanjima. Naš je predstavnik sudjelovao u radu Skupštine HOO-a i Odbora olimpijskih sportova. HOO je financirao veći dio troškova inozemnih natjecanja u našim natjecateljskim sportovima, razvoj perspektivnih sportaša, naše članarine u međunarodnim sportskim asocijacijama i plaće naših zaposlenika. HPS je surađivao i s Državnim hidrometeorološkim zavodom, a nastavljani su stalni kontakti s javnim ustanovama koje upravljaju planinskim nacionalnim parkovima (Sjeverni Velebit, Risnjak i Paklenica) i parkovima prirode (Medvednica, Papuk, Žumberak – Samoborsko gorje, Biokovo, Učka i Velebit).

Međunarodna suradnja. Uloga HPS-a veoma je cijenjena i na međunarodnoj sceni, pa je tako od glavnog tajnika UIAA-e zaprimljen prijedlog i poziv da HPS istakne kandidaturu za domaćina nekog od budućih zasjedanja tijela UIAA-e. Na općoj skupštini UIAA-e u Larnaki na Cipru 2. studenoga 2019. sudjelovalo je više od stotinu predstavnika nacionalnih saveza i drugih planinarskih udruženja iz cijelog svijeta. HPS je na tom skupu predstavljao Darko Berljak, koji je ujedno i član Skupštine UIAA-e s najdužim stažem u tom najvišem tijelu krovne svjetske

planinarske asocijacije (27 godina). Na istome je mjestu održana i skupština Europske unije planinarskih saveza (EUMA), koju čine 23 nacionalna planinarska saveza. EUMA želi biti snažan glas planinara na europskoj razini, posebice u odnosu prema institucijama Europske unije i Europskog parlamenta. Predstavници HPS-a sudjelovali su na 20. skupštini Balkanske planinarske unije (BMU) u Korči u Albaniji. Na njoj su razmatrana pitanja iz redovne aktivnosti BMU-a, izabrani novi dužnosnici BMU-a i doneseni zaključci o budućoj suradnji. Predstavници HPS-a sudjelovali su i na godišnjoj skupštini i obilježavanju 50. obljetnice Europske pješačke asocijacije (ERA) u Bad Urachu u Njemačkoj. Predstavnica HPS-a sudjelovala je na glavnoj skupštini Međunarodne sportsko-penjačke federacije (IFSC) u Tokiju.

Redovni godišnji susret vodstava HPS-a i Planinske zveze Slovenije (PZS) održan je u planinarskom domu na Gospodični na Žumberačkoj gori / Gorjancima, uz zajednički uspon na Svetu Geru. Na tom je sastanku, na temelju odluke PZS-a, šestero dužnosnika HPS-a primilo zlatne i srebrne značke priznanja PZS-a za izniman doprinos suradnji dvaju saveza. Suradnja dvaju saveza kvalitetno se ostvarivala i međusobnim sudjelovanjem u tečajevima, seminarima i drugim programima za mlade, vodiče, markaciste i alpiniste. Hrvatsko-slovensko prvenstvo u lednom penjanju preraslo je bilateralne okvire i danas ima širi regionalni karakter. Savezi također usklađeno zastupaju svoja stajališta na sastancima i u tijelima UIAA-e, EUMA-e, ERA-e, BMU-a i IFSC-a.

Natjecateljski sportovi. U natjecateljskim sportovima – sportskom i lednom penjanju – seniorske i juniorske reprezentacije nastupale su na svjetskim i europskim prvenstvima i kupovima. Mlađe dobne kategorije sportskih penjača i dalje postižu sve bolje rezultate i sve se češće plasiraju u finalna natjecanja. HOO i HPS posebno podupiru razvoj sportaša mlađih dobnih kategorija u I., II. i III. Razvojnog programu HOO-a. Zahvaljujući uvrštenju sportskog penjanja u program Ljetnih olimpijskih igara u Tokiju 2020., kao krovni savez za taj sport, nailazili smo na veće uvažavanje, ali i veća očekivanja u HOO-u, Središnjem državnom uredu za šport,

pa i među našim sportsko-penjačkim klubovima i članovima.

Informacije o planinarstvu, sportskom penjanju i planinskom skijanju prenosile su se mnogobrojnim specijaliziranim emisijama i prilogima o planinarstvu u televizijskim i radijskim programima. Članci o našim djelatnostima i radu naših udruženih članica objavljeni su u mnogim nacionalnim, regionalnim i lokalnim medijima – novinama, časopisima, te na brojnim internetskim portalima i web-stranicama. Informacije o radu Saveza prenosile su se i razmjenjivale na brojnim susretima na terenu, tijekom prijma stranaka u Uredu HPS-a u Kozarčevoj 22, telefonskim razgovorima, dopisivanjem e-poštom, objavama u časopisu Hrvatski planinar i službenim dopisima upućenima našim društvima i klubovima. U 2019. predstavnici HPS-a bili su na više od stotinu događaja, kao što su osnivačke i redovne skupštine, razne proslave i ostale akcije koje su organizirala planinarska društva, komisije Saveza, ali i druge udruge i ustanove u Hrvatskoj i inozemstvu. Radi unaprjeđenja komunikacije s udrugama članicama HPS-a, ali i njihove međusobne komunikacije, svim su udrugama dodijeljeni besplatni pretinci elektroničke pošte na domeni hps.hr. Tako je ubrzan i pojednostavljen protok informacija između udruga i Saveza, a ujedno su smanjeni troškovi poštarine. Taj suvremen način komunikacije prihvatilo je više od 200 planinarskih udruga, a ovim putem pozivamo one koje to još nisu učinile da pristupe svojim pretincima elektroničke pošte.

Ured HPS-a ima troje profesionalnih djelatnika. Svoje poslove i zadaće obavljao je samostalno ili u dogovoru s dužnosnicima HPS-a i pročelnicima komisija. Ured daje članovima i ostalim zainteresiranim obavijesti o našim planinama, planinarstvu i logistici pojedinih tura, pomaže u rezervaciji smještaja i sl., skrbi se o pretplati i financijskim poslovima izdavanja časopisa Hrvatski planinar, kontaktira s raznim ustanovama i pravnim osobama izvan HPS-a, s brojnim udruženim članicama u vezi s članskim materijalom i ostalim pitanjima naše organizacije, surađuje sa svojim komisijama te vrlo uspješno vodi vlastito poslovanje planiranjem, nabavom i prodajom planinarske literature te ugovaranjem

Novogodišnja sjednica HPS-a 16. prosinca 2019.

najma, sponzorstava i donacija. Tijekom godine uvedeno je više novosti u poslovanju Ureda HPS-a, osobito u pogledu novih softverskih rješenja i baza podataka, koje su pojednostavnile i ubrzale poslovne procese, smanjile troškove te donijele neke nove kvalitete radu Ureda. Na primjer, zaposlenici Ureda sortirali su i katalogizirali, tijekom ljeta i jeseni, sve planinarske publikacije u knjižnici HPS-a te ih upisali u bazu podataka koja svim zainteresiranim korisnicima omogućuje lako pretraživanje.

Časopis Hrvatski planinar u protekloj je godini izlazio redovito, a evidencija pretplatnika vodila se ažurno i uredno. Uz istu cijenu pretplate, časopis već sedmu godinu zaredom ima povećan broj stranica, tako da svi brojevi imaju format nekadašnjeg dvobroja. Naklada iznosi, ovisno o dijelu godine, oko 1300 primjeraka. Krajem godine proveden je javni natječaj za izbor tiskare u kojoj će se tiskati časopis. Na natječaj se javilo osam tiskara, a izabrana je ona koja je ponudila najbolje uvjete u pogledu cijene, rokova i kvalitete.

Stručna djelatnost u komisijama HPS-a. HPS u usporedbi s ostalim nacionalnim

planinarskim savezima u svijetu ima najveći broj raznovrsnih djelatnosti, a one se u našem Savezu ostvaruju radom 13 komisija. Komisije su u zemlji i inozemstvu, u skladu s programskim zahtjevima temeljenima na proračunu HPS-a, izvele više od 150 posebnih akcija, ekspedicija, pohoda, susreta, škola, tečajeva, seminara, vježbi, predavanja, radionica i natjecanja. Znatna dio članstva ne boravi u planinskoj prirodi samo zbog osobnih rekreacijskih i sportskih razloga, već svoj boravak u prirodi volonterskim angažiranjem osmišljava i provodi kao stručnu i širu društveno korisnu djelatnost. U nastavku je opis rada i rezultata komisija HPS-a u 2019.

Komisija za planinarske putove održala je dva sastanka, a velik dio rada odvijao se i putem elektroničke i osobne komunikacije o temama iz djelokruga Komisije. Održano je pet tečajeva za markaciste te brojni sastanci s predstavnicima planinarskih društava, županijskih planinarskih saveza, stanica vodiča i HGSS-a, parkova prirode i nacionalnih parkova, s Hrvatskim šumama, turističkim zajednicama i predstavnicima lokalnih samouprava. Uz sastanke i tečajeve za markaciste, članovi Komisije i suradnici redovito se

susreću i rješavaju pitanja u vezi s održavanjem lokalnih planinarskih putova. Aktivno se surađivalo s HGSS-om na izradi planinarskih karata. Radilo se također na dopunskom obrazovanju i obnovi znanja markacista i markacista vodičelja. Sredstvima HPS-a nabavljali su se planinarski putokazi za pristupne putove kontrolnim točkama HPO-a i VPP-a te organiziralo njihovo postavljanje. U povodu 50. obljetnice VPP-a organizirana je prigodna svečanost na Alanu, s radnom akcijom na obnovi VPP-a i dodjelom zahvalnica društvima i pojedincima koji su se istaknuli radom na VPP-u. Sve je više planinara koji obilaze HPO i VPP, i čiji se dnevnici i podaci obrađuju i evidentiraju u Komisiji za planinarske putove. U 2019. bilo je 86 novih obilaznika HPO-a, uz 213 onih koji su već bili u evidenciji, a ostvarili su uvjete za neko od priznanja HPO-a. Prvi je put više od 100 planinara steklo uvjete za dodjelu posebnih, visokih i najviših priznanja HPO-a. Obilazak VPP-a u protekloj je godini završilo 27 planinara. Komisija se također skrbi o pregledu trasa planinarskih putova i obilaznica te o registraciji novih obilaznica. Velik dio rada odnosi se na unos i osvežavanje podataka u Registru planinarskih putova, obilaznica i markacista, Interaktivnoj planinarskoj karti Hrvatske i digitalnom dnevniku HPO-a. Među ostalim, kompletirani su podaci o planinarskim stazama na Psunju, Babjoj i Požeškoj gori, Kalniku, Moslavačkoj gori, Kozjaku iznad Kaštela i Mosoru. Formiranjem radnih grupa za informatiku i planinarske obilaznice osiguran je kvalitetniji rad u ovim djelatnostima Komisije. Angažiranjem članova Komisije i suradnika iz raznih dijelova Hrvatske omogućeni su za ta područja redoviti izravni kontakti s planinarskim društvima i lokalnom zajednicom te svim zainteresiranima za dobro održavane planinarske putove. Komisija se također angažirala u edukaciji markacista instruktora. Temeljnim i dopunskim školovanjem obuhvaćeno je 239 markacista, što je više od 18 % trenutačno aktivnih markacista. Praktičan rad na tečajevima organiziran je na područjima Mosora, Samoborskoga gorja, Medvednice, Platka, istarskoga gorja, otoka Krka, Velebita (oko Alana), Ivanšćice i Strahinjšćice. Uz tečajeve za postojeće markaciste, održavaju

se radionice koje se sastoje od vježbi prikupljanja i obrade GNSS (GPS) tragova i izrade isječaka zemljopisnih karata, a svi su sudionici odlično prihvatili obuku o uporabi orijentacijskih mobilnih aplikacija pri planinarenju.

Komisija za planinarske objekte održala je tri sjednice. Na temelju natječaja za dodjelu novčanih sredstava za obnovu, održavanje i izgradnju planinarskih objekata kojima upravljaju naše članice odobreno je ukupno 201.047,67 kuna za 15 planinarskih objekata (Apatišan, Kameni svati, »Miroslav Hirtz« na Bijelim stijenama, »Miroslav Hirtz« u Jablancu, Šugarska duliba, Ratkovo sklonište, Rossijevo sklonište, Bitorajka, Grohot, Anin vrh, Krndija, Mrkvište, Žbevnica, Borovik i Paklenica). Komisija je sastavila cjelovit pregled stanja vlasništva upisanog u zemljišne knjige i posjeda upisanog u katastar za sve planinarske objekte u Hrvatskoj. Izrađena je i klasifikacija planinarskih objekata na objekte od nacionalnoga, regionalnog i lokalnog značenja, što će biti i jedan od kriterija pri provođenju budućih natječaja za obnovu, održavanje i izgradnju planinarskih objekata. Proveden je postupak procjene vrijednosti objekata u vlasništvu HPS-a i sklopljen nov ugovor o zakupu doma Bijeje stijene u Tuku. Uz angažman članova Komisije i članova nekoliko društava obnovljen je krov Rossijeva skloništa oštećen u nevremenu. Komisija je dala i stručna mišljenja o upravljanju planinarskim objektima na Hrastovičkoj gori, Medvednici, Biokovu i u Gorskom kotaru. Otvorena su tri nova objekta (na Dinari i Biokovu), jedan je obnovljen (Vlaški grad), a započela je i izgradnja novih domova u zamjenu za dotrajale domove na Biokovu i u Žumberku. Sa MZOE-om je dogovoreno da se pristupi obnovi objekata u vlasništvu RH koji su ujedno i posjetiteljska infrastruktura nacionalnih parkova i parkova prirode.

Komisija za vodiče održala je dva sastanka i više akcija. Zalaganjem njenih članova obnovljen je rad u trima stanicama planinarskih vodiča koje nisu bile aktivne te sada 12 stanica redovito održava vježbe. Na Zboru vodiča HPS-a na Platku (24. i 25. studenoga 2019.) sudjelovalo je 160 vodiča iz cijele Hrvatske, uz tematske prezentacije o vodičkim standardima, reformi školovanja, aktualni sat Komisije za vodiče, vježbu

prve pomoći te uspon na Snježnik. U Starigradu Paklenici (13. i 14. travnja 2019.) organiziran je instruktorski seminar, s edukacijom o komunikacijskim vještinama i vježbom orijentacije te razgovorom o standardizaciji zimskih tečajeva za vodiče. Pripremljen je i tiskan Metodički priručnik za školovanje planinarskih vodiča, namijenjen voditeljima, predavačima i suradnicima na tečajevima za vodiče HPS-a. U Baškim Oštarijama (21. i 22. rujna 2019.) održana je vrlo kvalitetna radionica o vođenju osoba s invaliditetom (OSI), na kojoj su postavljeni temelji daljnjeg rada Radne skupine za OSI. Uzorni rezultati rada s OSI istaknuti su i u godišnjem izvješću Pravobraniteljice za OSI. Vodiči su aktivno sudjelovali u organizaciji, promociji i izvedbi pohoda na Dinaru te brojnim drugim pohodima. U 2019. održano je 8 tečajeva za vodiče ljetnog planinarenja (Žbevnica, Picelj, Platak, Omanovac, Malačka, tri na Velebitu), koje je pohađalo 137 planinara, dva tečaja za vodiče zimskog planinarenja (B standard), koji su održani u Tuku i na Zavižanu, a koje su pohađala 33 vodiča, i jedan tečaj za vodiče sportskog penjanja (C standard) u NP-u Paklenica, s 4 polaznika. Održano je 5 ispita za vodiče ljetnog planinarenja (A standard) na Mosoru, Kalniku, Omanovcu, Platku i Picelju, kojima je pristupilo 89 pripravnika, jedan ispit za vodiče zimskog planinarenja (B standard), koji je održan na Zavižanu i kojem je pristupilo 10 pripravnika, te jedan ispit za vodiče sportskog penjanja (C standard), koji je održan u NP-u Paklenica, a kojem su pristupila dva pripravnika. U Komisiji djeluju 833 licencirana vodiča i 193 pripravnika, a ukupno je 1026 educiranih članova s važećom licencom. U provođenju tečajeva i ispita sudjelovalo je 36 vodiča instruktora i 13 vodiča, koji su na akcijama Komisije ukupno proveli 205 dana. Vodiči HPS-a uspješno su tijekom cijele godine vodili mnogo izleta i tako ispunili svoje zadaće u matičnim planinarskim udrugama. Vodička se služba snažno i u svim segmentima zalaže za poticanje vodiča da vode izlete za koje su stručno osposobljeni i da se putem vježbi educiraju i pridonose sigurnosti i kvaliteti organiziranih izleta, tura i pohoda.

Komisija za speleologiju u 2019. koordinirala je rad 22 speleološka odsjeka i udruga

članica, koji su imali 439 članova, od čega 25 instruktora speleologije, 82 speleologa, 305 speleoloških pripravnika i 27 speleoloških suradnika. Rad je koordiniran putem redovnih sjednica Izvršnog odbora i godišnje skupštine Komisije. Glavnina rada bila je usmjerena k zajedničkom projektu HPS-a i članica HPS-a »Speleološka istraživanja hrvatskoga krša 2019.«, koji se sastoji od više ekspedicija, logora i istraživanja na teritoriju Hrvatske. Sedam je udruga s Komisijom organiziralo osam speleoloških ekspedicija, kampova i logora, na kojima je sudjelovalo više od 200 sudionika iz 30 udruga iz 11 zemalja. Ukupno je, prema dostavljenim izvješćima, novoistraženo i topografski snimljeno više od 1700 m dubine i 3500 m duljine. Najvažniji su rezultati spajanje dviju jama u jedinstven jamski sustav Crnopac (više od 42 km dužine) te istraživanje jame Nedam, koja je postala četvrta »tisućica« u Hrvatskoj i 99. jama po dubini u svijetu. Istraživanje te jame dobilo je potporu Europskoga speleološkog saveza (FSE). Navedeni rezultati kruna su dugogodišnjeg rada speleologa, a svi su rezultati imali velik medijski odjek, ne samo u Hrvatskoj nego i u svijetu.

Tijekom 2019. članice Komisije provele su 331 speleološko istraživanje/monitoring na području Hrvatske. Za te akcije Komisija, kao nositelj, s 22 članice Komisije, koje su izvođači, ima rješenje MZOE-a o godišnjem dopuštenju za provođenje speleoloških, stručnih i znanstvenih istraživanja.

U Pazinu je od 22. do 24. studenoga 2019. održan Skup speleologa Hrvatske, s više od 300 sudionika iz Hrvatske, BiH, Slovenije, Srbije i Italije. Tijekom skupa održan je deveti SpeleoFilmFestival, na kojemu je prikazan 21 film iz 13 zemalja iz svih dijelova svijeta. Izložba »Istraživači hrvatskog podzemlja«, koja prikazuje razvoj speleologije u 60 godina djelovanja Komisije, bila je postavljena u NP-u Paklenica, Samoboru, Zagrebu i Pazinu. U okviru inicijative »Čisto podzemlje« redovito se dostavljaju informacije o zagađenim speleološkim objektima (na Biportalu upisano je ukupno 665 takvih objekata), a također se redovito dostavljaju podaci za Katastar speleoloških objekata (u Katastar je upisano ukupno 2498 objekata). Ni godinu i pol

nakon prvog izdanja udžbenika »Speleologija« u nakladi PDS-a Velebit, HPS-a i HGSS-a, tiskano je drugo izdanje, od 792 stranice. To je dosad najopsežnija planinarska i speleološka knjiga na ovim prostorima. Za razliku od prvog izdanja, nova knjiga ima tvrde korice, a dodano je i nekoliko novih poglavlja te veći broj ilustracija i fotografija.

Speleolozi se educiraju na speleološkim školama, seminarima i skupovima te ispitima za naziv »speleolog« i »instruktor speleologije«. U 2019. bilo je za školovanje licencirano ukupno 288 članova. Provedeno je ukupno 9 škola, na kojima je sudjelovalo ukupno 80 polaznika. Na četiri je ispita 9 članova steklo naziv »speleolog«, a 3 naziv »instruktor speleologije«. Održani su stručni seminari o speleološkoj edukaciji, organizaciji rada u Komisiji, orijentaciji u speleologiji, topografskom snimanju speleoloških objekata, a u suradnji s HGSS-om seminar o samospašavanju i zbrinjavanju unesrećenih.

Komisija za alpinizam organizirala je više aktivnosti. Organiziran je seminar i ispit za voditelja ljetne alpinističke škole, zimski i ljetni alpinistički logori te Memorijalni alpinistički logor »Glavno da se klajmba« na Biokovu. Cilj tih akcija bio je prenošenje znanja i iskustava s iskusnijih na manje iskusne članove. Ledno-penjačka reprezentacije Hrvatske sudjelovala je na natjecanjima svjetskoga kupa u Rusiji i u Saas-Feeu u Švicarskoj, a sudjelovala je i na svim natjecanjima Lednoga kupa Slovenije, Hrvatske i Srbije. Ledno penjanje populariziralo se na *dry tooling* radionicama. Hrvatski su se alpinisti predstavili i na međunarodnom alpinističkom skupu BMC International Summer Climbing Meet. Krajem godine, alpinizam je na globalnoj razini dobio iznimno priznanje uvrštenjem na UNESCO-vu listu nematerijalne svjetske kulturne baštine.

Komisija za sportsko penjanje u 2019. održala je jedan sastanak i više radnih sastanaka vezanih uz organiziranje natjecanja i primjenu Zakona o sportu. Rad hrvatske sportsko-penjačke reprezentacije bio je organiziran na tri razine: u seniorskoj, juniorskoj A i juniorskoj B reprezentaciji. Seniorska je predstavljala Hrvatsku na trima natjecanjima europskoga kupa (Innsbruck, Zakopane i Edinburgh). Juniorska

A reprezentacija imala je 12 članova, a tijekom 2019. bila je na 16 različitih okupljanja: 1 svjetsko prvenstvo, 2 natjecanja europskog prvenstva, 6 natjecanja Europskoga juniorskoga kupa i 6 nacionalnih priprema (Split, Zagreb, Koper, Graz, Villach, Innsbruck, ukupno 15 dana). Svestranim angažmanom izbornika, trenera, natjecatelja i roditelja, prvi je put odrađena potpuna *lead i boulder* sezona, što se ogleda u broju dana (45) provedenih na međunarodnim natjecanjima (EYC Soure 25. – 29. travnja, EYC Graz 10. – 12. svibnja, EYC Sofija 24. – 26. svibnja, EYC Ostermundigen 21. – 24. lipnja, EYC St. Pierre 28. – 30. lipnja, EYC Imst 1. – 5. kolovoza, WYCH Arco 21. kolovoza – 1. rujna, EYCH Brixen 19. – 22. rujna i EYCH Voronjež 16. – 20. listopada). Plasmane među 20 najboljih na europskim natjecanjima ostvarilo je čak osmero članova reprezentacije. Juniorska B reprezentacija sudjelovala je na međunarodnom natjecanju YCCF-a te u sklopu juniorske A reprezentacije na okupljanju na Ospu u Sloveniji. Uz YCCF, djelovala je još na Petzen Climbing Trophy te iRCC natjecanju. Postignuti rezultati proizašli su i iz kvalitetnog rada voditelja i trenera, koji su se angažirali tijekom priprema i natjecanja. Radi kvalitetnog razvoja reprezentacije, Komisija nastoji uključivati i što više trenera u klubovima koji pokazuju interes za suradnju i rad u reprezentaciji. U suradnji s Hrvatskom olimpijskom akademijom uspješno je osposobljena druga generacija trenera sportskog penjanja. U tom je programu sudjelovalo 25 članova, tako da sada u tom sportu imamo 48 osposobljenih i licenciranih trenera.

Komisija za planinsko skijanje održala je tijekom godine tri sjednice, a velik dio rada organiziran je putem elektroničke pošte. Na Vršiču u Sloveniji održan je lavinski tečaj (26. i 27. siječnja) s 14 polaznika, a na Platku (2. veljače) instruktorski ispit, na kojemu smo dobili četvero novih instruktora planinskog skijanja. U Komisiji sada djeluje 12 instruktora planinskog skijanja. Ispit za stručni naziv »planinski skijaš« održan je tijekom Skijaškog sabora (23. ožujka), prvi put na nov način, kada su se članovi nakon otvorenog poziva imali priliku prijaviti i izaći na ispit za naziv »planinski skijaš«. Pristupilo je 7 kandidata. Bio je raspisan i poziv za upis u Školu planinskog

skijanja HPS-a, ali ona nije održana zbog nedovoljnog broja prijavljenih. Radi razvijanja planinskog skijanja i sustavnog jačanja članske baze, Komisija je podupirala osnivanje odsjeka i sekcija planinskog skijanja u planinarskim društvima. Rezultati tih nastojanja bili su očekivano uspješniji u sredinama gdje su članovi Komisije svakodnevno prisutni, no ostvareni su i dobri kontakti s udrugama u kojima se ta djelatnost tek počinje razvijati. Tijekom Skijaškog sabora održano je savjetovanje o osnivanju sekcija i odsjeka, a na temelju provedene ankete među članstvom HPS-a Komisija je kontaktirala sa svim udrugama koje su iskazale interes za razvoj planinskog skijanja te pomagala pri osnivanju takvih odsjeka i razvijanju planinskog skijanja.

Komisija za školovanje. Slijedom odluke Skupštine HPS-a pristupilo se reformi sustava školovanja u HPS-u. Provedena je temeljita analiza cjelokupnog školovanja u HPS-u i pripremljene su odgovarajuće mjere i rješenja. Prema poslanim planovima, usklađenima s Pravilnikom opće planinarske škole u HPS-u, popisu instruktora i predavača te izvješćima o održanim planinarskim školama članica Saveza (ukupno 54), Komisija je nakon njihova završetka poslala organizatorima 1443 diplome HPS-a za polaznike koji su uspješno završili opće planinarske škole. Društvima koja su prema programu HPS-a organizirala male planinarske škole (ukupno 10) poslana su 251 diplome. Uz njih su poslana 493 diplome za polaznike specijalističkih škola (104 alpinizam, 135 sportsko penjanje, 80 speleologija, 174 vodiči), koje su usklađene s pravilnicima za te djelatnosti. Tako je u 2019. u Savezu bilo ukupno 2187 novoškolovanih članova, većinom mlađe dobi, što je najviše otkad se prati brojno stanje.

Komisija za promidžbu i izdavačku djelatnost. Zahvaljujući preglednoj organizaciji velike količine praktičnih podataka, sadržaje na našim mrežnim stranicama koristi mnogo članova i drugih zainteresiranih za planiranje izleta, edukaciju i dobivanje obavijesti o akcijama HPS-a. Redovito se objavljuju novosti iz rada HPS-a te dopunjavaju i ažuriraju stranice s podacima. Na *webu* su također dostupni ažuran kalendar akcija HPS-a, popisi instruktora,

vodiča, markacista, obilaznika HPO-a, dobitnika priznanja i popis planinarskih kuća, a posebno je zapažena bila Interaktivna planinarska karta Hrvatske. Od ove godine obavijesti HPS-a prenose se i društvenim mrežama. Obavijestima HPS-a objavljenima na Facebooku pristupilo je više od 58.000 korisnika. U suradnji s HGSS-om i PDS-om Velebit izdano je drugo dopunjeno izdanje udžbenika »Speleologija«. Tiskano je već 12. izdanje »Planinarskog dnevnika«, 12. izdanje dnevnika Hrvatske planinarske obilaznice i peto dopunjeno i izmijenjeno izdanje »Planinarskog udžbenika«. U pripremi toga izdanja bilo je angažirano desetak suradnika, koji su svojim savjetima i recenzijama pridonijeli kvalitetnijoj obradi tema i boljem uređenju nekih dijelova knjige. U suradnji s Komisijom za školovanje i Komisijom za vodiče tiskan je metodički priručnik za vodiče instruktore, ažurirane su i standardizirane prezentacije za nastavne teme iz programa opće planinarske škole i tečajeva za vodiče. Zidni kalendar za 2019. tiskan je u velikoj nakladi, kao i proteklih godina. Usporedno najavljivanje akcija članica HPS-a u kalendaru pokazalo se vrlo praktičnim i korisnim, jer su tako podaci o pohodima i sličnim akcijama postali lako dostupni svim hrvatskim planinarima. Time se ujedno potiče razvijanje suradnje među planinarskim društvima i sustavno, pravovremeno planiranje aktivnosti. Za potrebe kalendara organizirano je prikupljanje podataka o priredbama, koji će biti objavljeni u časopisu Hrvatski planinar te na *webu* HPS-a. Za tisak je priređena brošura za skupštinu HPS-a, tiskani su plakati za Dane hrvatskih planinara i pohod na Dinaru, letci i pozivnice za razne skupove i drugo. Komisija je pomagala i planinarskim udrugama u pripremi njihovih izdanja.

Komisija za zaštitu prirode. U 2019. obnovljen je njezin rad i održana su dva sastanka. Članovi Komisije sudjelovali su i predstavljali HPS na stručnim skupovima i radionicama o zaštiti okoliša i prirode: predstavljanje projekta »Centar za posjetitelje – Velike zvijeri« u organizaciji JU-a Priroda 15. veljače u Ravnoj Gori, radionice o risu u okviru projekta »Izrada prijedloga planova upravljanja strogo zaštićenim vrstama« 20. veljače u Ogulinu i 10. svibnja u

Otočcu, u organizaciji MZOE-a i udruge BIOM, terenska radionica »Lynx walk« u okviru međunarodnog projekta LIFE Lynx 18. – 20. lipnja u NP-u Risnjak, stručni skup o aktivnom upravljanju vrstama i staništima 20. – 21. rujna u Kampu Korana u organizaciji JU-a NP Plitvička jezera. Aktivnost Komisije predstavljena je i na Zboru vodiča HPS-a na Platku te u Hrvatskom planinaru. Izrađen je plakat »Ne ostavljaj tragove« radi edukacije i podizanja svijesti korisnika prirodnih područja i opće javnosti, koji je distribuiran planinarskim udrugama, MZOE-u, javnim ustanovama za upravljanje nacionalnim parkovima i parkovima prirode, »zelenim knjižnicama« RH i drugim srodnim organizacijama. Komisija je u suradnji s drugim dužnosnicima HPS-a aktivno sudjelovala u komunikaciji s ustanovama relevantnima za standardizaciju označavanja planinarskih putova i obnovu planinarske infrastrukture u zaštićenim područjima.

Komisija za povijest planinarstva bila je angažirana u osmišljavanju koncepta stalnog postava Muzeja planinarstva u Ivancu, a bavila se i prikupljanjem i obradom vrijednih starih predmeta i druge građe. U drugoj polovici godine pristupilo se obimnom poslu sortiranja, organiziranja i evidentiranja cjelokupne arhivske građe u sjedištu HPS-a. Dosad je obrađeno oko polovice arhiva HPS-a, a ti će se poslovi nastaviti i u 2020. godini, s ciljem da arhivska građa o razvoju planinarstva bude lako pretraživa i dostupna svim zainteresiranim udrugama i pojedincima. Priređen je i izložbeni prikaz hrvatskog ženskog alpinizma za izložbu koja će biti održana u Rijeci, europskoj prijestolnici kulture 2020.

Komisija za priznanja. Na sedam sjednica obrađeno je 169 zahtjeva pristiglih iz 23 planinarska društva. Na skupštinama naših članica i u drugim svečanim prilikama dodijeljena su sljedeća priznanja HPS-a: 8 plaketa, 14 zlatnih, 42 srebrna i 104 brončana znaka HPS-a.

Komisija za statutarnu, kadrovsku i normativnu djelatnost. Prema potrebi i postupajući u povodu primljenih zahtjeva, Komisija je pregledavala i davala mišljenja o ugovorima, pravilnicima i statutima naših članica te drugim dokumentima upućenima Uredu HPS-a, komisijama Saveza, Izvršnom odboru i Skupštini HPS-a.

Hrvatska gorska služba spašavanja.

HGSS i njegovih 25 stanica članice su našeg Saveza, a u HGSS-u također djeluju članovi HPS-a, njih gotovo tisuću. Osim što obavljaju izrazito humanu djelatnost spašavanja unesrećenih na najraznovrsnijim terenima, gdje se mogu učinkovito koristiti spašavateljska oprema, tehnika i iskustvo gorskog spašavanja, članovi HGSS-a izravno pridonose radu naše planinarske udruge stalnim sudjelovanjem u edukaciji članova HPS-a, radom u osnovnim planinarskim udrugama i na druge načine. Uz redovnu djelatnost spašavanja i zbrinjavanja unesrećenih, održavanje vježbi, tečajeva, ispita za gorske spašavatelje i izgradnje infrastrukture, HGSS je dežurao na skijalištima i u nacionalnim parkovima te na svim većim akcijama HPS-a i naših članica. Služba ima vrlo visoko društveno uvažavanje i nezamjenjivo mjesto u sustavu sigurnosti.

Zaključak. Rezultati naših stručnih djelatnosti u 2019. opisani su još detaljnije u opširnim izvješćima što su ih komisije dostavile Uredu HPS-a, a u ovom pregledu preneseni su samo njihovi sažetci. Tijekom godine provedene su u HPS-u i brojne druge akcije, koje u ovom izvješću nisu spomenute. Nažalost, bilo je i planiranih aktivnosti koje nisu ostvarene, u kojima zbog raznih razloga nisu postignuti željeni rezultati i koje ostaju izazovi za ubuduće. Sva ostvarenja navedena u ovom izvješću daju čvrsto uporište za zaključnu ocjenu da je i 2019. bila vrlo uspješna godina za hrvatsko planinarstvo. Dosegnuti su novi vrhunci, u prenesenom i doslovnom smislu, a tradicija, povezanost, prijateljstvo i golemo angažiranje svih onih koji daju svoj doprinos organiziranom hrvatskom planinarstvu jamče da će se tako uspješni rezultati nastaviti ostvarivati i u sljedećim godinama, na korist i zadovoljstvo svih onih koji vole planine i planinarenje.

Svim dužnosnicima, pročelnicima i članovima komisija, zaposlenicima HPS-a, suradnicima te planinarskim udrugama, njihovim vodstvima i svim planinarima u HPS-u zahvaljujemo na njihovu djelovanju u hrvatskim i inozemnim planinama te u podzemnom svijetu, te na zalaganju u društvenom radu, čime su pridonijeli uspješnom razvoju hrvatskog planinarstva u protekloj godini.

Godišnje nagrade HPS-a

Svake godine Izvršni odbor HPS-a dodjeljuje godišnje nagrade udrugama, akcijama i pojedincima koji su se istaknuli svojim rezultatima u tekućoj godini. Izvršni odbor HPS-a na 3. sjednici 18. studenoga 2019., odlučio je dodijeliti 13 nagrada najboljima u 2019. godini. Nagrade i prigodni darovi uručeni su na svečanoj Novogodišnjoj sjednici HPS-a 16. prosinca 2019. u Zagrebu

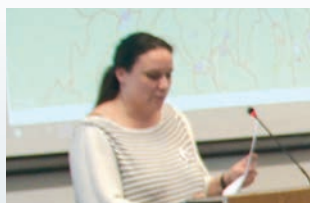
Najbolja planinarska udruga

Planinarsko društvo sa sjevera Hrvatske ističe se organizacijom Vincekova pohoda i Međimurskog traila, brigom o Međimurskom planinarskom putu, brojnim društvenim izletima i turama u Hrvatskoj i inozemstvu, intenzivnim radom s mladima i osobama s invaliditetom, suradnjom s brojnim društvima iz Hrvatske i Slovenije, a započelo je i s gradnjom planinarske kuće. Rad Društva prepoznatljiv je u cijelom Međimurju, a i mnogo šire. Za svoj su rad članovi Društva primili već više priznanja HPS-a u raznim kategorijama, ali nikad dosad za cjelokupan rad u kategoriji najboljeg društva. Najbolja planinarska udruga je **Planinarsko društvo Bundek, Mursko Središće.**

Najbolji društveni rad u planinarskoj udruzi

Nagrada se dodjeljuje planinarki koja angažirano vodi PD Strilež i sudjeluje u svim aktivnostima toga društva, kao markacistica skrbi se o planinarskim putovima u crikveničkom zaleđu te potiče organiziranje pohoda i sudjelovanje članova društva u raznovrsnim aktivnostima HPS-a. Nagrada za najbolji društveni rad u planinarskoj udruzi dodjeljuje se **Tanji Malovoz, predsjednici PD-a Strilež iz Crikvenice.**

Najbolji dužnosnik HPS-a

Nagrada za najboljeg dužnosnika HPS-a u 2019. dodjeljuje se za uzoran rad u Komisiji za planinarske putove, na poslovima ovjeravanja dnevnika Hrvatske planinarske obilaznice i vođenje evidencije dobitnika priznanja HPO-a. Nagradu prima voditeljica Hrvatske planinarske obilaznice **Marijana Žnidarec.**

Najveći planinarski uspjeh

Najveći planinarski uspjeh u 2019. bilo je **istraživanje i otkriće spoja između jama Oaze i Kite Gaćešine na Crnopcu.** Speleološkim istraživanjem u jami Oazi speleolozi su uspjeli fizički spojiti Jamski sustav Kita Gaćešina – Draženova puhaljka s jamom Oazom, čime su taj sustav i jama Oaza povezani u novi jamski sustav nazvan Crnopac, ukupne duljine 42.075 m i dubine od 797 m. Istraživanje je organizirao i proveo Speleološki odsjek HPD-a Željezničar, Zagreb, a nagrada se dodjeljuje voditelju speleološkog logora, a ujedno i otkrivaatelju podzemnog spoja na Crnopcu – **Nikoli Hanžeku.**

Najbolji rad s mladima

Najboljim radom s djecom i mladima ocijenjeno je održavanje uspješne male planinarske škole, kojom se u rad kluba organizatora uključilo mnogo djece i mladih, što je dalo nov zamah planinarstvu u gradu u kojem klub djeluje. Taj se zamah ogleda u postignutim uspjesima na svim poljima djelovanja toga kluba. Za najbolji rad s mladima Izvršni odbor HPS-a nagrađuje **Hrvatski planinarski klub Sveti Mihovil, Šibenik.**

Najveći doprinos planinarskoj publicistici

Izvršni odbor odlučio je u kategoriji »Najveći doprinos planinarskoj publicistici« nagraditi dosad najopsežniji i najraskošniji broj časopisa neke planinarske udruge. Riječ je o časopisu kojim je na više od 180 stranica podrobno predstavljen raznovrstan rad članova jednoga izrazito aktivnog planinarskog društva u protekloj godini. Časopis se distribuira besplatno svim zainteresiranim članovima. Za najveći doprinos planinarskoj publicistici nagrada se dodjeljuje **časopisu Cipelcug HPD-a Željezničar, Zagreb.**

Najbolja web-stranica

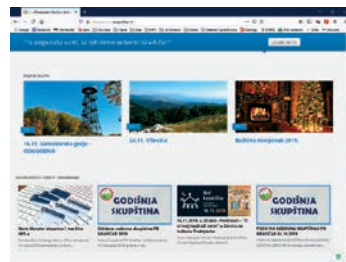
Web-stranice su važno ogledalo rada i prozor u svijet svake udruge. Nagrada za najbolju web-stranicu dodjeljuje se stranici koja se ističe preglednošću i ažurnošću planinarskih sadržaja i praktičnih informacija. U 2019. najbolja je web-stranica **www.pdgraficar.hr PD-a Grafičar, Zagreb.**

Najbolje organizirana akcija

U kategoriji najbolje organizirane akcije nagrada se dodjeljuje manifestaciji kojom se otvara proljetna planinarska sezona u Slavoniji te popularizira planinarstvo i izlazak u prirodu. Ove se godine na toj tradicionalnoj akciji okupilo oko 3000 sudionika, a sve je bilo organizirano na uzoran način. Nagrada za najbolje organiziranu akciju u HPS-u dodjeljuje se **HPD-u Sokolovac, Požega za organiziranje tradicionalne manifestacije Papučki jaglaci.**

Najbolja planinarska kuća

Godišnja nagrada za najbolju planinarsku kuću dodjeljuje se novom objektu koji se ističe arhitektonskim rješenjem, kvalitetnom izvedbom i uzornim uređenjem, a svime time omogućeni su znatno bolji uvjeti za posjećivanje najviših vrhova Velebita. U izgradnji novog planinarskog objekta, uz članove matičnoga društva, znatno su se angažirali i HPS, istaknuti planinarski djelatnici i Javna ustanova NP Paklenica, a izgradnja i uređenje sufinancirani su sredstvima HPS-a. Najbolja je planinarska kuća **ново planinarsko sklonište Vlaški grad PD-a Paklenica, Zadar.**

SJEVNI VELEBIT

Nacionalni park • National Park

Najbolji upravljač planinarske kuće

Najbolji upravljač planinarske kuće veliko je i dobro organizirano društvo koje se skrbi o četirima planinarskim objektima, svima četirima udaljenima od prometnica. Povod i razlog za dodjelu nagrade niz je izvrsno organiziranih radnih akcija uređenja planinarskog doma Umberto Girometta na Mosoru, u kojima su planinari vlastitim snagama temeljito obnovili taj velik i važan planinarski objekt. Najbolji upravljač planinarske kuće je **HPD Mosor, Split.**

Najbolji domaćin planinarske kuće

U kategoriji najboljeg domaćina planinarske kuće nagrada se dodjeljuje ekipi domaćina koja se skrbi o planinarskim objektima na Bijelim stijenama. Nagrada se dodjeljuje za ljubaznost u prihvatu brojnih planinara iz Hrvatske i inozemstva, kao i za angažman na uređenju tih važnih objekata u strogo zaštićenom području, a u skladu s najvišim standardima zaštite okoliša. Nagradu za najboljeg domaćina planinarske kuće prima **ekipa dežurnih članova HPD-a Kapela, Zagreb.**

Najbolji vanjski suradnik

Izvršni odbor odlučio je u kategoriji »Najbolji vanjski suradnik« nagraditi javnu ustanovu koja upravlja jednim planinskim nacionalnim parkom, a radi uzorne suradnje u provedbi svih planinarskih aktivnosti na području Parka, a napose speleoloških istraživanja. Najbolji vanjski suradnik je **Javna ustanova Nacionalni park Sjeverni Velebit.**

Posebna priznanja

Na Skupštini HPS-a usvojen je prijedlog Izvršnog odbora HPS-a o dodjeli posebnog priznanja predsjedniku HPS-a prof. dr. **Mrvoju Kraljeviću**, koji je tu dužnost obavljao 20 godina. Krajem 2018. dodijeljen je odlukom Izvršnog odbora HPS-a i dar dugogodišnjem glavnom tajniku HPS-a **Darku Berljaku** u povodu odlaska u mirovinu. Međutim, uz ta je visoka priznanja ostala nedovoljno prepoznata uloga vrijednog dužnosnika koji je u svojstvu predsjednika Izvršnog odbora značajno pridonio razvoju Saveza u proteklom razdoblju. Aktualni Izvršni odbor, kao kolektivno tijelo, odlučio je zato istaknuti njegov rad i rezultate u proteklom razdoblju te posebno priznanje, u znak zahvalnosti za svestrano zalaganje na dužnosti predsjednika Izvršnog odbora u više mandata, dodijeliti **Vladimiru Novaku.**

Čestitamo svim nagrađenima i želimo svim planinarima mnogo planinarskih uspjeha u 2020. godini!

Kamo su nestali planinari?

Biserka Radović, Viškovo

U posljednje se vrijeme sve češće pitam kamo su nestali planinari, unatoč tome što su planinarski domovi i putovi puni ljudi s ruksacima, gojzericama i planinarskim štapovima.

Ali da krenem od početka i objasnim svoje pitanje.

Prva je, ili barem među prvim rečenicama na svim općim planinarskim školama: »Planinar je osoba koja se kreće planinama snagom vlastitih nogu radi osobnog užitka« (A. Čaplar: »Planinarski udžbenik«). Tu rečenicu svaki predavač proširuje ovako: »Pritom svaki planinar poštuje drugog planinara i ponaša se prema ustaljenoj planinarskoj etici.«

A što je to planinarska etika? Ukratko, bez velikih riječi, to je skup pravila, bolje reći, smjernica ponašanja u prirodi. Namjerno kažem *u prirodi*, jer su time obuhvaćene i planine i nizine,

šetnice uz rijeke ili jezera, putovi u nacionalnim parkovima, boravak na livadama. Smjernice planinarske etike ne ovise o visinama na kojima se nalazimo.

Postoji dvadesetak smjernica koje su lijepo popisane i objašnjene u Hrvatskom planinaru iz veljače 2012. Nema ih smisla ponovo navoditi i objašnjavati. Nije mi to ni cilj ni želja. Ono na što želim upozoriti jesu učestala »neponašanja«.

Pozdravljanje

Prema planinarskoj etici, planinari se međusobno pozdravljaju: oni koji se uspinju pozdravljaju one koji silaze, čime im odaju priznanje za već ispeñan vrh, mlađi pozdravljaju starije...

Moje iskustvo: pozdravljanje je na planinarskim putovima nestalo. Moji uporni »Dobar dan«, »Pozdrav«, »Hello« i svi mogući drugi pozdravi kojih se možete sjetiti uglavnom ostaju

Veliki Risnjak

bez odgovora. Odzdravljaju uglavnom samo planinari koji silaze. Pretpostavljam da su oni koji se uspinju na vrh dok vi silazite ljubomorni, pa im je teško odgovoriti. A budući da ne patim od toga da me mlađi moraju prvi pozdraviti, imala sam tisuću i jedno opravdanje za svako dijete u planini koje nije htjelo odvratiti pozdrav. Iako za njihove roditelje nema opravdanja.

Moje je pitanje: *Kamo su i zašto nestali planinari koji u prolasku s ostalim planinarima na stazi razmjenjuju pozdrave, kratka pitanja i odgovore, male šale?*

Smeće u planini

Dobro je poznato da je svaki planinar ujedno i ekološki osviještena osoba. Ili bi to barem trebao biti. Ali, ako malo bolje pogledate po planinarskim putovima, vidjet ćete ostatke papira, omota energetskih pločica, pa čak i praznih plastičnih boca. A to je daleko od planinarske etike, koja kaže: »Svoje smeće nosi sa sobom«. Samim su time sljedeća pitanja, koja sam čula od drugih planinara, besmislena, ali nažalost istinita:

- Na vrhu planine: Gdje je koš za smeće? Kad su već postavili žig, mogli su i kantu za smeće staviti!

- U domovima: Gdje možemo ostaviti svoje smeće?

Moje pitanje: *Kamo su nestali planinari koji znaju da je zamotan sendvič puno teži od papira u koji je zamotan i da taj papir ne predstavlja nikakvu težinu u ruksaku pri silasku s planine? Kamo su nestali planinari koji znaju da priroda sama ne zna kako se boriti sa smećem ako joj mi ne pomognemo?*

Ponašanje u planinarskom domu

Ovo je za mene posebno bolna tema. Ukratko, pravila su: ne ulaziti u spavaonice u gojzericama (ili bilo kojim drugim planinarskim cipelama), ne ulaziti u prostorije domara (uključujući i kuhinju, ako korištenje kuhinje nije u ponudi doma), mir i tišina od 22:00 do 6:00, ne dirati ono što nije tvoje...

Ovogodišnja iskustva:

- Stajanje pored natpisa »Molimo ne ulaziti u spavaonice s gojzericama« te odgovor »planinara«: »Pa moje gojzerice nisu prljave jer sam pazio da ne hodam po lokvama i blatu«.
- Svaki će domar pokazati planinarima gdje se mogu ostaviti planinarske cipele te obuti

domske papuče ili vlastitu obuću donesenu u ruksaku. Zato nema potrebe da se planinarske cipele pronalaze po dnevnim boravcima, ispred domova, u hodnicima...

- Domari su također ljudi (samo s puno većom razinom tolerancije), ali nemojte ulaziti u njihove prostore i/ili kuhinje i sami uzimati hranu, pića, čaše, salвете... Pričekajte malo i sve ćete dobiti.
- Ako su u domu neka vrata zaključana ili postoje nekakve ograde i pregrade koje odjeljuju neke dijelove doma od radoznalih planinara, vjerujte da je to nužna potreba! Zato nema potrebe da pristojni »planinari« otključavaju zaključana vrata ili skidaju ograde i pregrade kako bi »samo pogledali o čemu se radi«. Ako ste baš tako jako znatiželjni, pitajte domare. Odgovorit će vam.
- Poslije 22 sata pođite na spavanje. Ako ste ostali prespavati u domu, znači da vas sutradan očekuje tura za koju morate biti spremni (naspavani i odmoreni). Odmor nije potreban samo vama, već i ostalim posjetiteljima doma, kao i domarima.
- Ako krećete na turu u rano jutro (prije šest) pripremite svoje stvari navečer, tako da ujutro tiho i bez šuškanja možete napustiti

dom. Naravno, račune ćete podmiriti večer prije, a ne nestati bez traga i plaćanja usluga.

- Ako mislite ostvariti popust na noćenju (samo je noćenje na popustu, hrana i pića nisu), potrudite se donijeti sa sobom planinarsku člansku iskaznicu s članskom markicom za tekuću godinu. Nemojte koristiti tuđe iskaznice zato što je vaš prijatelj platio godišnju članarinu. Zamislite samo da vam se dogodi nezgoda, a da se zbog imena na iskaznici o tome obavijeste roditelji vašeg prijatelja. Godišnje članarine nisu velike (nekoliko kava u kafiću).

- Ako ste u domu organizirano, s većom skupinom planinara koja ima svoje vodiče, sve upite i zahtjeve prema domaćinima (koji nisu »što ću jesti i popiti«) uputite vodiču. On je tu da se skrbi o vama i usmjeri vaše potrebe prema domaćinima u planinarskom domu.

Moje pitanje: *Kamo su nestali planinari koji poštuju tuđu imovinu i tuđe vrijeme?*

Srećom, pomalo dolazi doba godine s dosadnim kišama i zima s hladnim snijegom, kada, htjeli mi to ili ne, pomalo prestaje redovito planinarenje svakog vikenda. Možda me sljedeće proljeće iznenadi »hrpom« druželjubivih planinara na mojim planinarskim putovima.

Oči pune sjećanja

Vinica i Martinščak

Klara Jasna Žagar, Sesvete

Nedavno sam pročitala da općepoznate činjenice, događaje i stvari usvojene kao životne istine kod velikog broja ljudi nije potrebno citirati. To su činjenice koje su već zabilježene i dokazane. No jesu li i izrečene misli velikih pisaca i mislilaca usvojene životne istine koje jednostavno uzimamo kao svoje kad ih sami ne znamo ljepše izreći? Mislim da jesu jer su svjetlo koje ljudima može pokazati put kroz život. Ja ne znam ljepše i točnije od velikog pisca Marcela Prousta reći kako se pravo putovanje s ciljem otkrivanja ne sastoji od traženja novih obzora, nego od stjecanja novih očiju, ali s tom misli znam živjeti svoj planinarski život.

I zato se uvijek iznova vraćam Vinici i Martinščaku, slikovitim brdima dugoreškoga kraja. Ne tražim avanturu, ne volim čak ni iznenađenja, ali s tih se brda uvijek vraćam očiju punih sjećanja. Jednom je to plaha srna

na stazi u osvit zore, drugi put opojan miris šumskih ljubica u suviše toplo proljetno jutro, treći put biserna bjelina snijega koji obasjan zubatim, zimskim suncem škrguće pod nogama i čini krajolik nekako preglednijim ili pak slušanje vlastita disanja pod granama borova i breza koji poput moćnih čuvara ljetne hladovine pod jasnim nebom upijaju buku i neželjene zvukove iz svakodnevnog života, pretvarajući ih u tišinu.

Planinarska staza prema Vinici počinje kod željezničke postaje u Dugoj Resi, ide do Jozefinske ceste pa na most preko Mrežnice.¹ Željeznička pruga Karlovac – Rijeka izgrađena je 1873. i uz Jozefinsku cestu važna je za prometni i gospodarski razvoj toga kraja. Prema legendi, car Svetog Rimskog Carstva i hrvatski kralj Josip II. osobno se uvjerio u lošu povezanost Senja i zaleđa tako što je prelazeći Kapelu pored današnjeg Josipdola pao s konja. Ili zato, ili zbog vojnih

ALAN ČAPLAR

Duga Resa i rijeka Mrežnica s puta prema Vinici

1 Druga je opcija nastaviti desno Jozefinskom cestom do crkve svetog Antuna pa lijevo na most preko Mrežnice.

Greben Vinice i planinarska kuća Mladen Polović

potreba za boljom komunikacijom s primorjem, na carev je nalog i trošak 1775. pokrenuta gradnja ceste. U čast inicijatora nova je cesta nazvana Via Josephina, odnosno Jozefinska ili Josipova cesta.

Staza prolazi pokraj bivše Pamučne industrije Duga Resa, čijim je osnivanjem nekadašnje malo selo preraslo u industrijsko središte i središte tadašnje općine Duga Resa. Godine 1884. bečki je veletrgovac Josef Jerusalem kupio mlin na Mrežnici u Dugoj Resi, a već je sljedeće godine s partnerima osnovao Kraljevsku zemaljsku ovlašćenu predionicu i tkaonicu u Dugoj Resi. Ta je tvrtka do 1930. preobrazila Dugu Resu u planski izgrađen »vrtni« grad s radničkim kolonijama Kasar uz ulicu paralelnu s Jozefinskom cestom i otočićem Inselom u Mrežnici. Grad je nastanjen većinom lokalnim stanovništvom, koje je besplatno stanovalo u uzornim radničkim stanicama, a na raspolaganju su mu bili trgovina, škola i bolnica. Višem tehnološkom i administrativnom

osoblju namijenjeni su »kasino« i činovnički dom, a najelitnije stanovanje bilo je u »ljetnikovačkoj« zoni. U upravnom i nadzornom odboru sjedili su pripadnici političke i gospodarske elite. Proizvodnja je u početku bila zamišljena tako da zadovolji seosko stanovništvo koje je tražilo grube materijale, dok se poslije prerađuje američki, egipatski i istočnoindijski pamuk u čitavu paletu grubljih i finijih proizvoda, od kojih su neki odlikovani na velikim svjetskim izložbama u Budimpešti i Parizu.

U Dugoj Resi su vode Mrežnice prvi put iskorištene za potrebe industrije. Ovdje je prirodna sedrena barijera ojačana betonskom nadogradnjom skrenula vodu za potrebe Pamučne industrije. Tu je krajem 19. stoljeća izgrađena jedna od prvih hidroelektrana u Hrvatskoj. Za potrebe turbinskog pogona izgrađena je Mala hidroelektrana Pamučna industrija Duga Resa. Dvije su vodene turbine, a uskoro i jedna parna, pogonile 5000 vretena i 60 razboja.

Mrežnica je lijevi pritok Korane. Izvire u špiljskom vrelu kod Slunja u Kordunu, a ulijeva se u Koranu kod Karlovca. Mrežnica je kao krška rijeka veoma osjetljiva na djelovanje čovjeka, osobito jer se na njoj nalaze 93 sedrene barijere. Izdašnost vode i slapova razlog je gradnji nekoć brojnih mlinova (vodenica) uzduž gotovo čitavog riječnog toka. Danas mlinica, odnosno njihovih ostataka u obliku temelja ili krovova, ima tek tridesetak, od kojih se četvrtina koristi kao restorani, male hidroelektrane i pilane ili pak služe za boravak vikendaša. Mrežnica je jedan od najljepših i najzanimljivijih vodotoka hrvatskoga krša i zaslužuje biti zaštićena kao regionalni park. U Dugoj Resi preko Mrežnice vode dva suvremena cestovna mosta, kod tvornice i kod kupališta.

Vinica

Iza mosta na Mrežnici, odmah pored gradskog kupališta, planinarska staza napušta asfaltiranu cestu i počinje se uspinjati na Vinicu, drugi najniži vrh kontinentalne Hrvatske. Zbog umjerenosti kontinentalne klime koja je karakteristična za ovo područje prijelaza iz gorskoga u panonski kraj, česte su velike temperaturne oscilacije

te padaline i vjetrovi u kombinaciji s velikim brojem oblačnih dana. Promatram nebo s kojeg bi se svakog trenutka mogla spustiti kiša i nadam se da će jak vjetar rastjerati oblake. Planina je ipak ljepša za sunčana dana. Zbog kvalitetna tla i pogodne klime, najveću površinu poljoprivrednog zemljišta zauzimaju oranice i livade, a ostatak čine pašnjaci, voćnjaci i vinogradi. Obronci Vinice pogodni su i za proizvodnju ekološkog meda, kojom se većinom bave pčelari amateri. Šuma miriše na proljeće.

Malo brdo Vinica dobilo je Križni put. Početna je postaja kod spomenika braniteljima ispred Učeničkog doma, a posljednja kod Planinarskog doma na Vinici. Nisam svjesno planirala, ali danas je Veliki četvrtak pa vinički Križni put za mene postaje posebno svečan. Tonem u tišinu i samoću. Križevi koji se redaju duž puta napravljeni su od prokroma i betonirani u zemlju, a samo je početna postaja kamena. Križni je put blagoslovljen u tjednu u kojem je proslavljena 120. godišnjica rođenja blaženog Alojzija Stepinca, opisuje blaženikovo mučeništvo od nepravедna suđenja do smrti i završava molitvom vjernika u spomen na njegovo trpljenje u ime ljubavi za Krista.

Kutija za pečat i obilježje vrha Vinice (321 m)

Planinarska kuća Mladen Polović na Vinici

Nadomak vrha Vinice, na zaravanku Bilu, nalazi se planinarska kuća kojom upravlja HPD Vinica iz Duge Rese. Od osnutka društva 1924. godine među članovima je postojala ideja o izgradnji planinarskog doma. Gradnja kuće na Vinici počela je tek 1995., a kuća je završena 2005. Nazvana je po Mladenu Poloviću, članu društva koji je kao hrvatski vojnik poginuo na Kestenku tijekom vojno-redarstvene akcije »Oluja«. Skrivena je u dubokoj hladovini borova i breza te pruža širok vidik na Karlovac, Žumberačko i Samoborsko gorje, Medvednicu i Zagreb, dok se na jugu vide dolina Mrežnice, Klek i dio Gorskoga kotara. Sam vrh je kamenit, mali proplanak obrastao šumom i s njega nema vidika, osim djelomično prema jugu. Na tom je mjestu već 1940. izgrađena drvena razgledna piramida, koja je za Drugoga svjetskog rata uništena. Nova piramida podignuta je 1953., ali je bila u funkciji tek nekoliko godina. Na Danima hrvatskih planinara 2014. u Dugoj Resi otvorena je obilaznica »Vrhovi Hrvatske s piramidom«, a Vinica je prva kontrolna točka.

Čudan osjećaj, osobito lijep. Skrovito mjesto, daleko od velikih ljudi, velikih gradova i velikih događaja. Samoća, šutnja, tišina, rad i počinak – tako se odvija jednostavan život svakodnevce bez značenja i samo se u takvom životu može napredovati u mudrosti, ljepoti, dobroti i ljubavi.

U nastavku staza prolazi šumama, vinogradima, proplancima, selima i zaseocima dugoreškoga kraja i dolazi do Martinščaka. To je trasa Planinarskog pohoda Vinica – Martinščak kojim od 2008. HPD Vinica privlači planinare i promiče ljepote dugoreškoga kraja.

Martinščak

Ilirska pjesnikinja Dragojla Jarnević u svom je čuvenom Dnevniku 19. 4. 1836. opisala izlet na Martinščak, što je ujedno i prvi opis planinarenja u tom kraju:

»Briegu uz podnožje stoje do dvie graničarske kuće, sestra mi se tuj obustavi veleć ako ću gori da me će ona kod kuće čekati. Naokolo je brieg do vrha posijan ražju, koja je već ovelika, a na jugu briega vijuga se staza k vrhu. Bezazleno

se uputih uz strana, do sada neviđena čovjeka uz brdo na samotan mu vrh. Čovjek bijaše posve uljudan i razgovaraše čedno. Stigosmo vrh briega. Uzhitjena pogledam u nizinu. A zbilja prekrasan vidik! Eno mi pod nogama Turna, iza njega Mostanje, Brindel, a opet ono dalje mili moj Karlovac. Lievo mu Dubovac, a desno se gubi vid u ravnici kojom Kupa teče a nad njom u sjeveru briegovi vinskom lozom nasađeni, i sve to tamo daleko do Zagreba.«²

Na Martinščaku se u davnini nalazilo naselje. To je staro povijesno mjesto na kojem je stoljećima bila crkva. Spominje se još u srednjem vijeku. Vjerojatno je ondje prije prodora Turaka bilo i sjedište župe. Za vrijeme Turaka župa je stradala, a obnovljena je početkom 19. stoljeća, ali sa župnom crkvom u Ladvenjaku. Na Martinščaku je bila stara crkva odnosno više

njih, ne zna se točno koliko. Poznato je da se u 20. stoljeću tadašnja crkva urušila i na njezinom je mjestu 1937. izgrađena današnja kapela posvećena svetom Martinu, koja je u Domovinskom ratu jako oštećena. U kapeli se mise održavaju samo dvaput godišnje, u nedjelju nakon Martinja i drugu nedjelju u kolovozu, kad se održava proštenje. Kapela i prostor oko nje nakon Domovinskog su rata obnovljeni i potpuno uređeni. Pored kapele se nalazi TV odašiljač putem kojeg se emitira program lokalne televizije TV 4 rijeke koji omogućuje bolje praćenje programa na području Duge Rese, u Karlovcu i njegovoj okolici te u zapadnom dijelu Karlovačke županije.

Na tom, još jednom skrovitom mjestu pod krošnjama lipa, ne prima se pljesak za dobro djelo, nije mi ni potreban. Ondje nema pohvala, divljenja ni odobravanja drugih ljudi, vanjskih gesta za kojima današnji čovjek toliko žudi. U skrovitosti nema ohrabrenja, nema ovisnosti o drugim ljudima i njihovim reakcijama zbog kojih

2 Vahtarić, M. *Razdoblje prije 1924* [online]. Dostupno na: http://www.hpd-vinica.hr/?page_id=209 [21. lipnja 2019.]

bi čovjek lako mogao izgubiti sama sebe. U skrovitosti čovjek jednostavno pronalazi svoje istinsko, unutarnje biće i izvor svojega života.

U samoći osjećam da ne pripadam drugim ljudima, čak ni onima koji me vole. Ne nedostaju mi brige i razonode moje svakodnevice. Ne obuzimaju me strahovi i nemiri, čak ni zato što nitko sa mnom ne razgovara, ne zove me i ne traži. Na trenutak nema rokova koje treba poštovati ni pošte na koju treba odgovoriti. Da bih bila netko, nije važno kakav dojam ostavljam na ljude, nego koliko ih volim. I tada postajem ono što u dubini svoga bića zaista jesam – tlo u kojem je zakopano moje blago.

Pretpostavlja se da je na brežuljku zaravnjene vršne glavice podno južne padine Martinščaka stajao stari grad Velemerić, o kojem ima malo zabilježenih podataka. Prema položaju današnjeg sela Velemerića može se zaključiti da je taj utvrđeni grad bio u bliskom susjedstvu srednjovjekovnih gradova Belaja i Budačkog. O zapuštenu

izgledu grada svjedoči oko 1660. krajiški vojni graditelj Martin Stier: »Djelomično je sačuvan, a dijelom je to sada samo hrpa kamenja.« Najvjerojatnije se već potkraj 17. stoljeća stari grad Velemerić, pošto su ga napustile straže Vojne krajine, pretvorio u ruševinu čiji su ostaci poslužili stanovništvu okolnih naselja za gradnju kuća i gospodarskih zgrada. Ne može se sa sigurnošću tvrditi je li stari grad Velemerić prije krajiške uprave bio u posjedu neke hrvatske plemićke obitelji. Povjesničar Filip Škiljan o mogućem mjestu na kojem se grad nalazio kaže: »Pitanje je samo zašto nije u lokalnoj tradiciji do današnjih dana ostala uspomena na mjesto gdje se burg nalazio. Vrlo je vjerojatno da je na mjestu burga podignut u kasnijem razdoblju neki drugi objekt pa je sjećanje na prethodnu građevinu nestalo.«³

3 Majetić, G. (2015) *Stari grad Velemerić* [online]. Dostupno na: <https://darkoantolkovic.wordpress.com/2015/04/20/stari-grad-velemeric/> [21. lipnja 2019.]

Kaluđerov grob na Moslavačkoj gori

Kristijan Čikor, Čazma

Kad tužan i prodoran zvuk, koji podsjeća na zavijanje, nošen vjetrom dopre do putnika namjernika koji prolazi moslavačkim šumama, on će se okrenuti i vjerojatno nastaviti po stazi ne znajući da je upravo čuo zvuk koji se pripisuje Belin banu.

Narodna predaja govori kako je u jednoj od utvrda Moslavačke gore, Jelengradu, živio ban Belin sa svojom suprugom. Bilo je to navodno u devetom stoljeću.

Jedne je noći ban sanjao čudan san. Usnuo je spodobu koja mu je rekla kako će uskoro postati kralj i kako se mora pripremiti. Zaluden snom u kojem je dobio potvrdu svojih ambicija, Belin je ubrzo počeo kovati urotu, koja se uskoro pretvorila u otvorenu pobunu protiv tadašnjega kralja Radoslava. Revolt ipak nije dugo trajao i ubrzo je brojčano jača vojska počela progoniti Belina i njegove pobunjenike. Mjeseci su prolazili, oko

Belina je bilo sve manje ljudi, a progonitelji su bili sve bliže. Belin je morao potražiti utočište u obližnjem pavlinskom samostanu na Moslavačkoj gori. Uspio se odmoriti nekoliko dana, ali progonitelji su saznali gdje se nalazi. Prije nego što je pobjegao prema najvišim vrhovima Moslavačke gore, supruga mu je rekla kako je usnula san u kojem je ban zbog izdaje bio osuđen na strašnu kaznu. »Bog prašta svima, samo izdajicama domovine ne«.¹

Progonjen, Belin je morao bježati dalje, dublje u planine. Tamo je jedva preživljavao jer ga je osim gladi i oskudice počela mučiti i savjest. Moslavačku goru dobro je poznao i kako je sve dublje bježao, postajalo mu je jasnije da je sebe i svoje nasljednike prokleo teretom izdajnika. Jedne su ga noći dohvatile i rastrgale divlje zvijeri, no nije nestao. Bio je proklet i njegov se duh vratio kao vukodlak.

Tako glasi legenda o banu Belinu.

Tajanstveno mjesto gdje su nesretnog bana prema legendi rastrgale divlje zvijeri obilježeno je drvenim križem, a lokacija je prozvana Kaluđerov grob. To je mjesto postalo poznato zahvaljujući stihovima pjesme »Grob kaluđera« pjesnika, putopisca i komediografa Antuna Nemčića.

Nije lako utvrditi kada je ova legenda nastala. Jedna je to od onih koja nema mnogo veze sa stvarnim događajima. Razmotre li se oskudni podaci o nesretnom banu Belinu, dolazi se do podataka koji govore kako je on zapravo pobunom pokušao prvi ujediniti sve hrvatske zemlje u jednu cjelinu, no u tome očito nije uspio. A pobjednici koji pišu povijest pobrinuli su se da od junaka na koncu naprave izdajnika. Što je stvarna istina, vjerojatno nikada nećemo saznati.

Novi križ pripremljen za postavljanje

1 <https://blagamisterije.com/zbog-pjesme-usamljeni-kriz-podsjeća-na-belina-plemica-i-bana-zbog-izdaje-domovine-osuđenog-da-kao-vukodlak-zavijek-luta-moslavačkim-sumama/17580/>

Planinari postavljaju križ na Kaluđerovu brdu

Međutim, sa sigurnošću znamo da postoji lijepo mjesto na obroncima Moslavačke gore koje je poznato pod nazivom Kaluđerov grob. Nalazi se na brdu koje nosi sličan naziv – Kaluđerovo brdo. Visinom od oko 440 metara, to je jedan od viših vrhova Moslavačke gore. Nije najviši, no zbog legende koja se uz njega vezuje, zasigurno je najmističniji.

Ta je lokacija navodno od sredine 19. stoljeća bila trajno obilježena križem, a na prijelazu s 19. na 20. stoljeće ondje je navodno bio križ visok čak pet metara. Taj je križ s vremenom nestao, a to je mistično mjesto donedavno bilo obilježeno manjim, lijepo uređenim drvenim križem. Kako zub vremena neumoljivo čini svoje, i taj je križ oronuo i vapio za obnovom.

Da bi se legenda otrgnula zaboravu, HPD Garjevica iz Čazme prošle je godine ušao u projekt uređenja 40 kilometara planinarskih staza na Moslavačkoj gori, a upravo su na lokaciji Kaluđerova groba ovih dana označeni posljednji metri tih staza.

Nije to učinjeno slučajno. Kako bi gore opisano mistično mjesto na Moslavačkoj gori ponovno dobilo na svojoj neupitnoj važnosti, upravo su prema zapisima iz 19. stoljeća članovi HPD-a Garjevica počeli oživljavati legendu. Danas je to gotovo nemoguće učiniti bez pomoći dobrih ljudi. Tako je od Hrvatskih šuma, Šumarije Čazma, pribavljeno kvalitetno hrastovo drvo, koje je potom ispiljeno u pilani velikog prijatelja našega planinarskog društva, Dejana Valente, a onda su članovi društva učinili ostalo. Tijekom kolovoza ove godine križ je postavljen na svoje mjesto.

Tako je četiri metra visok hrastov križ postao novo prepoznatljivo obilježje na Kaluđerovu brdu. Novi je križ postavljen na istome mjestu gdje je bio dosadašnji, stari, kao trajni znamen zanimljive povijesne legende, a sa željom da taj križ i ova lokacija postanu poveznica svih planinarskih društava koja gravitiraju Moslavačkoj gori.

Želja je i plan da se ovdje postavi barem jedan masivan stol s klupama te informativna ploča sa zapisom povijesne legende, a možda i poneko iznenađenje. Sve se to radi kako bi se svaki putnik namjernik ovdje mogao odmoriti i upoznati sa zanimljivom legendom, a onda, u trenucima potpune tišine i harmonije, kada utihne cvrkut ptica, ako pažljivo posluša, možda čuje tužan i melankoličan zvuk u krošnjama, koji nošen vjetrom upozorava na prisutnost jedne nemirne, nesretne duše. Duše koja pripada nesretnom banu Belinu.

Zato, dobri putniče namjerniče, kada prolaziš pored Kaluđerova groba i toga kršćanskog znamen, zastani na trenutak, pomoli se, odmori tijelo i dušu te pažljivo osluhni. Odaj počast nesretnoj duši i čut ćeš zvuk zahvale.

Iskreno se nadamo da će duša nesretnoga bana Belina napokon pronaći svoj mir, kao što smo ga pronašli i mi, postavljajući trajni znamen na Kaluđerovu brdu.

Kaluđerov grob

Na nevidljivoj planini

Uspon na Fuji

Edita Ciglenečki, Sisak

Umotana u dekicu, udobno sam se ugniježdila u sjedalu uz prozor na letu iz Dubaja za Tokio. Dok nadliječemo sjeverni Pakistan, u zrakoplovu gotovo svi spavaju. Pijuckajući vruću senchu, s užitkom promatram masiv Karakoruma, koji pripada sjevernoj skupini himalajskog lanca. U jednom se trenutku podižemo dovoljno iznad oblaka, pa se južno od zrakoplova pokazuje piramida najvišeg vrha ovog dijela Himalaje, teško pristupačna »Divlja planina« – Dapsang, među alpinistima poznata kao K2. Dok je ostatak himalajskoga gorja ispod nas prekriven oblacima, taj legendarni vrh okupan suncem potpuno dominira krajolikom. Ponosno uzdignut, usamljen je otok u beskraju nebeskog oceana. Promatrajući ga uživo, osjećam neizmjernu zahvalnost. Na ovaj put krenula sam u teškim okolnostima, no gledajući u nestvaran prizor po visini drugog vrha svijeta, znam da je odluka bila ispravna i da je sve baš onako kako treba biti.

Učitelji zena obično su upotrebljavali štap kao alat s pomoću kojeg su udarcima svraćali pozornost svojih učenika s nebitnih stvari na stanje svijesti »ovdje-i-sad«. Prije šest godina razboljela sam se od karcinoma. Ubrzo je bolest postala moj Učitelj. Kad malo odlutam i zastranim, zvekne me i podsjeti na ono bitno.

Prošlo je ljeto za mene bilo izrazito turbulentno. Loši nalazi, pa lažni loši nalazi, četvrta operacija, opet loši nalazi, pa pripreme za petu operaciju. Umalo sam odustala od davno sanjanog puta u Japan. No tada sam se prisjetila jednog razgovora sa svojim karcinomom... Bilo je to doma, u Sisku. U 4 sata ujutro trčala sam uz Kupu. Grad je spavao. U nježnoj izmaglici reflektori su osvijetljavali Stari most i njegov odraz u nevidljivoj vodi. Svjetla svjetiljki iz Vrbine ljeskala su se na površini rijeke. I mjesec, savršeno okrugao...

- Vidiš li Kupu? – pitao me je karcinom.
- Ne.

– A što vidiš?

– Vidim odraze svjetla na nevidljivoj površini...

– Aha... a vidiš li svoju dušu?

– Ne.

– A što onda vidiš?

– Vidim bljeskave iskre svih proživljenih trenutaka. Trenutaka u kojima sam bila potpuno prisutna, osviještena. Trenutaka za pamćenje.

Moj me »štap« svako malo treskom podsjeti da je to jedino što je doista bitno. Jedino doista stvarno. Jedino što ostaje. Odras blistavih zvijezda osviještenih trenutaka na nevidljivoj površini Života. Prisjetivši se tog razgovora s bolešću, između svih pretraga i termina operacija uspjela sam pronaći dva slobodna tjedna i rezervirala kartu za Japan.

Na put sam krenula s malim ruksakom od 28 litara. Nosim minimum stvari, jer se osim na Fuji, pripremam sa svom prtljagom penjati i na Tateyamu, vulkan za koji kažu da ima najljepši krater na svijetu. U planu je i uspon na Nantaisan, sveti vulkan s jednim od najstarijih šintoističkih svetišta na vrhu. No naravno, sve ovisi i o vremenu, jer rezervnih dana za slučaj oluje nemam. A za kraj, željela bih na Okinawi posjetiti skrivena sveta mjesta jedne prastare civilizacije koja je na tim prostorima obitavala davno prije sadašnjeg stanovništva. Ukratko, u dva tjedna planiram proživjeti san.

U Tokio sam stigla nakon ponoći. Nakon brze vožnje vlakom krcatim kao da je podne, došla sam do hotela na čijoj me je recepciji prije upisne papirologije dočekalo obvezno izuvanje i preobuvanje u šlapice. Recepcionar me je na lošem engleskom uputio do moje kapsule. Zavukavši se u njenu unutrašnjost, naišla sam na neviđen komfor. Dočekala me je klima, TV, torbica s kozmetikom, uključujući čak i revitalizirajuću masku za lice... i najudobniji madrac na kojem sam ikad ležala!

Moja kapsula u tokijskom hotelu

Olimpijska četvrt u Tokiju

Tokio me iznenadio. U ljušturi supermodernog velegrada krije se mnogo ljudskosti. Unatoč gužvama, u gradu vlada mirnoća. Nakon šetnje parkovima svetišta Meijija i vrtovima Carske palače, opuštanja u dvorištu hrama Senso-ji i Nacionalnog muzeja, došlo je vrijeme nabavke namirnica za sutrašnji uspon na Fuji. Budući da se s planine neću spuštati istim putom, pa na uspon idem sa svime što ću u sljedeća dva tjedna posjedovati, kriteriji pri odabiru hrane vrlo su jednostavni: što manja težina! Jedna čokolada i tri sendviča sa super tankim slojem pjenastoga bijeloga kruha, ukupno 40 dekagrama. Uz dvije litre vode, na leđima ću nositi 10 kilograma.

Još uvijek aktivan vulkan Fuji, visok 3776 metara, najviša je planina u Japanu. Snijegom pokriven vrh njegova stošca promatran kroz rascvjetale grane trešanja nepresušan je izvor inspiracije umjetnicima, od modernih fotografa do tradicionalnih haiku pjesnika. Stoga ne iznenađuje što se taj mistični stratovulkan nalazi na UNESCO-ovu popisu svjetske baštine u Aziji. U šintoizmu, izvornoj japanskoj religiji, Fuji se štuje kao sveta planina, pa je mnogim Japancima uspon na nj dio duhovnog hodočašća. Što se tiče vremenskih uvjeta, Fuji je jako prevrtljiva planina, i ima jedan od najmanjih postotaka vidljivosti na svijetu. Planinarski domovi i staze otvoreni su samo dva mjeseca godišnje, od početka srpnja do početka rujna. Ostalih deset mjeseci u godini domovi su zatvoreni, a vrijeme ekstremno

prevrtljivo. Tada mjesne vlasti preporučuju uspon samo iskusnim planinarima, uz obveznu prijavu uspona, s popisom sudionika i predviđenim smjerom kretanja. Nažalost, ljeti, kad su staze otvorene, vidljivost je na Fujiju statistički najmanja. Točnije, ta vidljivost u srpnju, kad sam se upustila u ovu avanturu, statistički iznosi samo tri od trideset i jednog dana u mjesecu. Najbolja je vidljivost, kad i građani Tokija mogu uživati u pogledu na stotinjak kilometara udaljenu svetu planinu, tijekom studenoga (17/30), prosinca (24/31) i siječnja (25/31). No tada su i vremenski uvjeti za uspon najopasniji. U ljetnim je mjesecima sasvim moguće uspeti se na vrh i spustiti se s njega u jednom danu, za što je potrebno desetak sati.

Budući da ću se penjati sama, s prilično teškim ruksakom, odlučila sam da ne divljam. Rezervirala sam noćenje u planinarskom domu Fujisan Hotel na 3400 m. Vremenska prognoza nije loša. Predviđena je kiša u večernjim satima, u vrijeme kad ću već biti u domu. Kiša bi trebala prestati do dva sata ujutro, kad sam planirala nastaviti s usponom, kako bih do izlaska sunca bila na vrhu. Postoje četiri glavna smjera prilaza vrhu, a staza Yoshida najstariji je i najposjećeniji put, kojim ću i ja krenuti uzbrdo. Budući da ću imati mnogo vremena za uspon do doma, odlučila sam iz Tokija krenuti kasnijim autobusom, pa ću uspon započeti tek oko jedan sat poslijepodne. Premda sam inače ranoranilac i u planinu obično

krećem još pod mjesecinom, na ovom usponu, protivno vlastitoj prirodi, odlučila sam slijediti preporuke Japanaca i penjati se onako kako to i oni rade: krenuti kasno, poslijepodne, popeti se do doma i prenoćiti, pa prije svitanja nastaviti prema vrhu. Optimistično sam se nadala da ću pogoditi baš taj jedan od statistički ukupno tri dana u mjesecu kad se izlazak sunca doista može vidjeti.

Na sjedalo do mene u autobusu do Pete postaje Yoshida, odakle započinje uspon iznad gradića Kawaguchi-ko, sjela je Rani, mlada Amerikanka indijskog porijekla. Jednako kao i ja, i ona Japanom putuje sama. Ubrzo smo počele razmjenjivati korisne informacije i zaključile da se možemo zajedno popeti do mojeg doma, odakle će ona dalje nastaviti sama jer je uplatila noćenje u domu iznad moga. Dvosatna vožnja od Tokija do Kawaguchi-ko, gradića na istoimenom jezeru u dolini Pet Fujijevih jezera, u časkanju s Rani

prohujala je u trenutku. No koliko smo se god trudile vidjeti barem naznaku Fujija, iščekujuće zurenje u smjeru vulkana ničim nije odavalo da bi se tamo uopće mogla nalaziti ikakva planina. Kad se autobus počeo penjati prema Petoj postaji, zašli smo u gustu mliječnu maglu. Pripremajući se za uspon, naišla sam na podatak da je duž staza postavljena debela užad koja služi kao orijentacija pri smanjenoj vidljivosti.

Izašavši iz autobusa i zakoračivši u gustu bjelinu, shvatila sam o kakvoj se (ne)vidljivosti radi. Ime Fuji potječe iz jezika ainu i znači »vječni život«. Nema prikladnijeg imena za tu nevidljivu planinu. Hodanje njenim obroncima, obavijenima gustom koprenom magle, doista podsjeća na život programiran automatizmom. Zaokupljeni velom obaveza i svih drugih distrakcija koje se nađu na putu, više ne vidimo dar Života koji nosimo u sebi. Dok neprekidno pulsira u nama, opažamo ga rijetko, poput

Peta Yoshida postaja, početak uspona na Fuji

Fujija. Svu snagu Života osjećamo jedino dok bivamo osviješteni u trenutku ili kad djelujemo iz srca, potpuno u skladu s vlastitom prirodom. Zahvalnost i milost koje nas tada preplavljaju, izazivaju uzdahe oduševljenja. Baš poput pogleda na mističnu planinu, kad se rastvore oblaci.

Put je na 2300 m započeo prilično strmom, širokom, cik-cak kaldrmom, ugaženom u crnom vulkanskom pijesku. Penjači koji su krenuli rano jutros, nakon uspješnog uspona silaze s planine. Stazom Yoshida u dva mjeseca, koliko je godišnje otvorena, prođe oko 170 tisuća ljudi, a najveće su gužve vikendom. Danas je petak, pa se nadam da nećemo upasti u veliku gužvu. Ipak, na putu prema gore počele su se skupljati sve brojnije skupine ljudi, stranaca i Japanaca. Gledajući njihovu opremu i sporo, nespretno kretanje, zaključujem da se očigledno ne radi o iskusnim planinarima. Počela je kiša. Navlačimo kabanice.

U obližnjem odmorištu, jednom od mnogobrojnih duž puta Yoshida, govore nam da sutra nećemo moći na vrh jer dolazi tajfun. Kakav sad tajfun?! Pa prognoze nisu spominjale nikakav tajfun! Ali eto, odnekle se stvorio i kreće se u smjeru Fujija, u koji bi punom snagom trebao udariti baš sutra ujutro. Hodajući sve brže, Rani i ja razmišljamo o promjeni strategije: požuriti se gore i popeti se na vrh još danas, pa se spustiti na noćenje, svaka u svoj dom.

U jednom su se trenutku gusti oblaci ispod nas otvorili i razotkrili dolinu Pet Fujijevih jezera i golemu dugu iznad njih. U trenucima s takvim vidikom kiša više ne smeta. No čarolija se brzo rasplinula u kopreni novog sloja tmurnih oblaka. Kako smo dobivale na visini tako su jačali kiša i vjetar. Oblaci su se u crnilu sjedinili s vulkanskim pijeskom. Skupine sporih penjača s lakoćom smo prestigale sve dok se staza nije suzila, a kad je počeo dio uspona gdje se penje po stijenama i treba upotrijebiti i ruke, nastao je zastoj, uza sve veću gužvu. Gdje smo mogle, priječile smo stazu da je izbjegnemo, ali svejedno smo svako malo upadale u sporu kolonu u kojoj bi zaobilazanje planinara bilo opasno za nas, a pretjecanje neprikladno i bezobzirno prema njima. Postalo je jasno da se plan o nastavku uspona do vrha danas neće ostvariti.

Oblaci su se na trenutak rastvorili

Kiša je sve više jačala, a udari ledenog vjetra odrvenili su mi lice. Dok smo došle do mog doma, išibane vjetrom, obje smo promrzle do kostiju. Ušle smo i domar nas je odmah pitao imamo li rezervacije. Objasnila sam mu da ja imam rezervaciju i ostajem na noćenju, a da će prijateljica nastaviti kad se okrijepi toplim čajem.

– Ne! – odrješito će domar. – Ako ne ostaje na spavanju, tu se ne može odmarati.

– Ali nema problema, naručit ću večeru kod vas, konzumirat ću, pa nakon toga idem dalje. – pojašnjava mu Rani.

– Ne može! – otpili je domar. – Ako ovdje ne spavaš, nema večere, nema odmora. Ili plati 60 eura za noćenje, ili izađi van!

Kiša i vjetar sve su više jačali. Budući da je u gornjem domu već platila noćenje, Rani nije imala izbora nego tako promrzla nastaviti. Bilo mi ju je strašno gledati kako drhteći izlazi u nevrijeme. Ostala sam osupnuta neviđenom okrutnošću domaćina.

Ispratila sam je van, natrag na stazu. Ako se vrijeme smiri, ujutro ćemo se sastati na putu prema vrhu. A ako oluja ne prođe, vidjet ćemo se ponovo u Kyotu. Oprostite smo se, zaželjajući jedna drugoj sreću. Dok Ranin obris nestaje u oblaku, ulazim u dom i sjedam pored peći.

Nakon tople juhe penjem se u skupnu spavaonicu u potkrovlju. Velika se prostorija sastoji od kreveta na kat sklepanih od dasaka, poredanih u dva reda. Na daskama su tople vreće za spavanje i deke koje su toliko debele da više podsjećaju na čilime nego na pokrivače. Presvlačim se u suhu odjeću i uvlačim u pola metra osobne topline. Nitko ne spava. Svi s iščekivanjem osluškuju udaranje vjetra i kiše po limenom krovu, s nadom da će olujni naleti dovoljno oslabjeti da se krene na vrh. Nažalost, u dva sata ujutro kiša je padala takvom silinom da se na krovu više nisu čule pojedinačne kapi. Nebo se otvorilo. Oko četiri sata nevrijeme se malo smirilo. Izvlačim se iz tople vreće, skupljam stvari i krećem na uspon. Ali staza prema vrhu je zatvorena. Domar mi govori da se moram što brže spustiti jer će se

tajfun Nari, s vjetrovima jačima od od 100 km/h obrušiti na Fuji za otprilike dva sata.

Izbora više nemam, pa se počinjem spuštati. Ne mogu ne primijetiti zanimljiv anagram: na Fuji sam se penjala s Rani, a pri spuštanju društvo će mi praviti Nari! Ubrzo dolazim do skretanja za stazu Subashiri, koja će me dovesti na istočnu stranu planine, do Pete postaje Subashiri na visini od 2000 metara, odakle vozi autobus za Gotembu. Ta staza nije toliko popularna kao Yoshida. U gornje dvije trećine puta staze zapravo i nema. Samo razapeto uže pokazuje smjer kojim se treba kretati niz dubok i crn vulkanski pijesak. Na putu sam potpuno sama. Trčim niz pijesak dok naleti vjetra i kiše ponovo jačaju. Ne znam koliko sam puta pala... negdje nakon petog pada prestala sam brojati. Usta i oči puni su mi pijeska, a kabanica je rastrgana.

Nakon strmoglavog spusta pijeskom ulazim u šumu i dostižem skupinu planinara. Spuštaju se sa službenim vodičem koji im se obraća na izvrsnom engleskom jeziku. Sustižem ga, zapanjena time što jedan Japanac tako dobro govori engleski. No na još veće zaprepaštenje, ispod kapuljače

sa službenim oznakama vodiča osmjehuje mi se Englez, profesionalni vodič koji živi u Japanu. Dok brzamo šumskom stazom, razgovaramo o tajfunu. Skupina koju vodi jučer je bila na vrhu. U oluji su promrzli, a u gustom oblaku nisu vidjeli ništa. Jedva su se spustili natrag do doma, prestravljeni, strahujući da će ih vjetar otpuhati u ponor. Doznajem i da je kasnije, noću, podno vrha pronađen japanski planinar koji je slomio nogu i gore satima ležao zaglavljen. Kad su ga pronašli, jedva je disao, potpuno pothlađen.

Nakon dva sata trčanja niz planinu stigla sam do Pete postaje Subashiri. Pored autobusne stanice nalazi se mala drvena krčma sa suvenirnicom. Unutra se već grije i suši skupina Francuza. Otprilike desetak minuta pošto sam ušla vani su zrakom počele letjeti pokidane grane drveća i kante za smeće. Na trenutke su udari tajfuna bili toliko jaki da sam se pribijavala kako će i cijela krčma poletjeti. Kad je stigao autobus, trebalo mu je desetak minuta dok se nije uspio okrenuti na snažnom vjetru. Nekoliko metara, koliko nas je dijelilo od vrata krčme do vrata autobusa, Francuzi i ja prešli smo držeći se jedni za druge.

Nakon polusatne vožnje kroz razarajuće nevrijeme spustili smo se zavojitom cestom u zavjetrinu. Ubrzo smo stigli u Gotembu, gradić na istočnoj strani Fujija, koji je tajfun Nari na svom bijesnom pohodu zaobišao. Izašla sam iz autobusa na ulicu okupanu suncem. Čim me je ugledala, mlada Japanka sa šaltera za informacije ustala je i pokazala mi da pođem za njom. Otključala je vrata spremišta s umivaonikom i pustila me unutra da se mogu presvući. Spodobe koja je u mene zurila iz ogledala, na prvu sam se prepala! Gojzerice i mokra odjeća bili su prekriveni crnim pijeskom. Pijeska sam imala i po licu i u kosi, po ušima i nosu. Kad sam se očistila i presvukla u suhu odjeću, odšetala sam se do autobusne stanice s koje polazi autobus za Kyoto. Budući da sam prilično uranila brzinski se sjurivši s Fujija, preostalo mi je još nekoliko sati čekanja do dolaska autobusa.

Izvan natkrivenog dijela stanice nalaze se dvije drvene klupe. Izvadila sam mokru odjeću iz ruksaka i raširila je po jednoj klupi, da se suši na suncu, a na drugu sam sjela da se ugrijem. Iako se Gotemba nalazi u podnožju Fujija, penjači

ondje prilično rijetko završe jer većina ide stazom Yoshida iz sjevernijega Kawaguchi-ko, koji je i bolje povezan s Tokijem. Ovdje su strani putnici rijetkost. Dok upijam sunčeve zrake na klupi, ljudi prolaze i znatiželjno me promatraju ulazeći u gradske autobuse. Jedan me mršav starac gestikulacijom pita može li sjesti do mene. Uz osmijeh mu kimnem da je slobodno.

– Fuji? – pita me pokazujući u smjeru nevidljive planine, a ja mu potvrdno kimnem.

Vidim da me želi još nešto pitati, ali ne nalazi riječi. Prilazi nam mladić koji nas je promatrao i prevodi starčevo pitanje:

– Odakle si?

Zahvaljujući prevoditelju, starac i ja ubrzo smo se našli u živahnoj konverzaciji. Ispituje me kako izgleda Hrvatska i je li drugačija od Japana. Našem prevoditelju dolazi autobus, no ubrzo na njegovo mjesto uskaču dvije srednjoškolke. Sve ih o meni zanima: u kakvoj kući živim, čime se bavim, kako to da putujem sama... Pričam im o jučerašnjem usponu na Fuji... o dugi nad jezerima, oluji, silasku, tajfunu. Objašnjavam da mi nije žao što nisam stigla do vrha, makar zapravo uopće nisam vidjela planinu koja je nepresušna muza umjetnika, a na kojoj sam provela dvadesetak sati. Pitam starca koji je proveo život podno Fujija je li se ikad popeo na nj.

– Ne. – uz osmijeh odmahuje glavom.

Pojašnjava kako se domaći ljudi ne penju na Fuji. Oni ga promatraju iz daljine.

Na usponu s Rani, na visini od 3250 metara

2200 kilometara pustolovine

Hrvatski dužinski put – *Croatian Long Distance Trail*

Boris Davčev i Nikola Horvat, Zagreb

Upravo dok ovo pišem, jedna hrabra mlada žena iz Hrvatske, Ljubica, dovršava svoju 4300 kilometara dugačku američku pustolovinu zvanu Pacific Crest Trail, a druga, Sasha iz SAD-a, započinje svoju hrvatsku pustolovinu, obilazak puta zvanog Croatian Long Distance Trail (CLDT). Ljubica i Sasha nikada nisu čule jedna za drugu, no imaju nešto zajedničko, a to je ljubav prema hodanju u prirodi.

Ove se godine nekoliko mladih ljudi iz Hrvatske upustilo u pothvate koji su još prije samo nekoliko godina bili nezamislivi. Ljubica, Kristina, Matija, Nikola i Željko prošloga su ljeta prehodali tisuće kilometara kroz divljinu s

ruksakom na leđima. Neki su hodali svoju avanturu života kroz američku divljinu, po stazama egzotičnih imena (Pacific Crest Trail, Colorado Trail, Grand Canyon), a neki kroz hrvatsku divljinu po stazi nazvanoj Croatian Long Distance Trail.

Long distance trail (LDT) neprekinuta je staza za hodanje provedena uglavnom kroz ruralna područja i divljinu. Prvi LDT, dužine 438 kilometara, osmišljen je i počeo se uređivati 1910. u američkoj državi Vermont i nazvan je jednostavno – dugački put / *long trail*. Već 1921. osmišljen je najpopularniji LDT svih vremena, Appalachian Trail, koji sa svojih 3500 kilometara

Long distance trail (LDT) neprekinuta je staza za hodanje provedena uglavnom kroz ruralna područja i divljinu. Prvi LDT, dužine 438 kilometara, osmišljen je i počeo se uređivati u američkoj državi Vermont 1910. i nazvan je jednostavno – dugački put

dužine prolazi kroz 14 država istočnog dijela SAD-a. Danas ima oko tri milijuna posjetitelja godišnje, uglavnom dnevnih i vikend hodača, a svake godine gotovo 1000 ljudi prehoda čitav put. Danas LDT-ovi postoje na svim kontinentima.

Hodanje takvim dugačkim *trailovima* naziva se *long distance hiking*. Posrijedi je hodanje mnogo dana u kontinuitetu, sa svim potrebnim stvarima u ruksaku. Hodanje od početka do kraja, bez obzira na dužinu *traila*, tzv. »end to end«, naziva se *thru hiking*.

Hrvatski dužinski put (Croatian Long Distance Trail, CLDT) zamišljen je tako da se Hrvatska obiđe u kontinuitetu. Zato je u znaku toga puta natpis »thru hike Croatia«. Ako se *trail* hoda po sekcijama (CLDT ima tri glavne sekcije), onda se takvo hodanje naziva *section hiking*.

Koncept LDT-a temelji se na tzv. »leave no trace« etičkim načelima, tj. najvišim mogućim ekološkim standardima. Osnova je svega filozofija »pack in – pack out«, koja nalaže da se apsolutno sve što se unese u prirodu mora iz nje i odnijeti, čak i ostaci hrane te upotrijebljen toaletni papir. Svaki hodač po dužinskim putovima treba biti ekološki visoko osviješten i dobro paziti da iza njega ne ostane ni najmanji trag.

CLDT je 2200 kilometara dugačka hrvatska nacionalna krajobrazna staza za hodanje koja se bez prekida proteže od Iloka u Slavoniji do Prevlake na krajnjem jugu Hrvatske. Na svojem putu prolazi gotovo svim najvažnijim brdskim i planinskim područjima Hrvatske (Krndijom, Papukom, Bilogorom, Kalnikom, Strahinjšćicom, Ivanšćicom, Medvednicom, Samoborskim

Olga Mirkina, prva strankinja koja je hodala CLDT-om. Došla je iz Sankt Peterburga i prehodala više od 200 km kroz Hrvatsku

gorjem, Žumberkom, Kordunom, Gorskim kotarom, Hahlićem, Čičarijom, Učkom, Kapelom, Velebitom, Dinarom, Kamešnicom, Omiškom Dinarom, Biokovom, Pelješcem), trima nacionalnim parkovima (Risnjakom, Sjevernim Velebitom i Paklenicom), dvama strogim rezervatima prirode (Bijelim i Samarskim stijenama te Hajdučkim i Rožanskim kukovima).

Pri trasiranju CLDT-a iskoristili smo postojeće staze, putove i ceste. Velik dio *traila* prati markirane planinarske putove (hvala Hrvatskom planinarskom savezu i svim njegovim članovima na tome što su stvorili i održavaju golemu mrežu uređenih planinarskih putova), a tamo gdje ih nema, sami smo pronašli trasu za *trail*. Vodilo se računa o načelu da *trail* bude proveden što dalje od naselja i asfaltiranih prometnica, što je na nekim dionicama vrlo teško jer je Hrvatska razmjerno gusto naseljena zemlja. Predstoje još mnoge godine terenskog rada i istraživanja dok CLDT ne bude imao najbolju moguću trasu.

Zamisao o trasiranju CLDT-a rodila se u meni prije više godina. Godine 2003. pješačio sam Hrvatskom 500 kilometara »u komadu« te sanjao duge pješačke staze i ne znajući da one već postoje. Godine 2016. otišao sam u SAD te u 163 dana prehodao 4300 kilometara dugačak Pacific Crest Trail. Ono što sam tamo vidio, doživio i naučio obilježilo me je za čitav život. Američki *long distance trailovi* cjelokupan su koncept, doveden do savršenstva nakon čitavog stoljeća iskustva. Podrobno sam proučio taj koncept i prije nego što sam se uputio u Ameriku, a iskustvo koje sam tamo stekao hodajući gotovo šest mjeseci, odlučio sam prenijeti u Hrvatsku. Okupio sam desetak entuzijasta, koji su se zagrijali za ideju i osnovali udrugu Long Distance Trail Hrvatska. Zapravo, ti su ljudi bili predodređeni za taj zadatak, samo su čekali da ih netko okupi. Za takvu ekipu ništa nije nemoguće.

Kad se govori o *long distance trailovima*, treba naglasiti da nije riječ samo o prirodnim

ljepotama i atrakcijama – bit svega su ljudi. Krajolik je tijelo puta, ali ljudi su njegovo srce i duša. Put bez ljudi ne postoji, tada je to obična crta kroz krajolik. CLDT nije instant projekt, to je zalag za budućnost, trajna vrijednost koju su ti ljudi stvorili ni iz čega, vlastitim sredstvima, u koji su uložili sve svoje vrijeme, znanje i vještine te ga stavili na raspolaganje svakome tko osjeti želju da se upusti u životnu avanturu, jer provesti stotinjak dana hodajući kroz divljinu ne može se drukčije nazvati.

Temelj je svega volonterski rad tih ljudi. Nadamo se da će taj koncept biti dovoljno zanimljiv da potakne i druge volontere da nam se pridruže, da i oni poželes dati svoj doprinos te postanu dio organizacije CLDT-a i tako mu omoguću da funkcionira. Na CLDT-u ima prilike za svakoga tko se želi uključiti. Ljudi koji žive u blizini trase *traila* mogu »posvojiti« dionicu i tako postati *trail adopters*, što znači preuzeti skrb o dionici, pobrinuti se da bude prohodna te da se postave i održavaju oznake na stazi, ili mogu postati anđeli staze – *trail angels*. To su ljudi koji se dobrovoljno i volonterski stave na raspolaganje *thru hikerima* kada prolaze kroz

tu zamisao. Oko CLDT-a okupljena je već čitava zajednica volontera koji svojim radom i uslugama održavaju *trail* na životu. To su uglavnom ljudi iz planinarskih krugova iz svih krajeva Hrvatske. Nagrada za njihov rad jest svijest da su baš oni svojim zalaganjem omogućili da nešto toliko veliko postoji i funkcionira te ponos koji će osjetiti kad vide sretna lica ljudi iz čitavog svijeta koji budu hodali stazom o kojoj se oni skrbe i održavaju je u funkciji.

Postoji jedna još mnogo veća vrijednost od samoga puta, a to je stvaranje prave *thru hike* scene u Hrvatskoj. Nikola, Matija, Kristina, Željko, Ljubica, Merina, Tatjana, Kristijan, Ante... to su imena pionira jednog, za Hrvatsku novog načina boravka u prirodi, *long distance hikinga*. Tamo gdje prije samo nekoliko godina nije bilo nikoga, danas postoji prava mala scena, a za nekoliko godina bit će jaka hrvatska *long distance hike* i *thru hike* scena. Pioniri su svoj zadatak obavili, pokazali su da se može pronaći i vrijeme i novac, te da se može hodati nekoliko tisuća kilometara kroz divljinu. Rezultat našeg rada trebao bi biti sve više mladih ljudi u Hrvatskoj koji će se osloboditi predrasuda i

Kad se govori o *long distance trailovima*, treba naglasiti da nije riječ samo o prirodnim ljepotama i atrakcijama – bit svega su ljudi. Krajolik je tijelo puta, ali ljudi su njegovo srce i duša. Put bez ljudi ne postoji, tada je to obična crta kroz krajolik

njihov zavičaj. Uobičajene su usluge prijevoza (*shuttle*) od trase *traila* do grada i trgovina radi opskrbe hranom, ostavljanje hrane, vode, raznih pića i slatkiša na stazi za hodača za kojeg znate da je blizu (*trail magic*), ili pružanje smještaja u slučaju dugotrajnog lošeg vremena, bolesti ili ozljede hodača, ili samo kako bi se nekome tko je već 2 – 3 mjeseca na *trailu* omogućilo da se otušira, opere rublje, pojede normalan obrok i prespava u krevetu.

Još je mnogo načina na koje se pojedinci ili skupine mogu uključiti u održavanje CLDT-a (administrativni poslovi, rad na *web*-stranicama i odnosima s javnošću, reklame, rad na uređivanju puta). Naravno, sve je na dobrovoljnoj osnovi, svatko sam bira kada će i koliko dati od sebe za

Kristina Kirin, 2019. prehodala je trudnu sekciju A (580 km) CLDT-a od Iloka do Svetog Martina na Muri

Nikola Horvat 2018. nadomak Svetog brda

Nikola Horvat podno Biokova na 2000. kilometru CLDT-a

tradicionalnog načina razmišljanja te se usuditi napraviti nešto toliko »ludo« kao što je višemjesečno hodanje divljinom, umjesto da te mjesece provedu u »veš mašini« suvremenoga gradskog života.

Također se nadamo da će hodači iz drugih zemalja koji dođu u Hrvatsku kako bi upoznali njezine ljepote i ljude, svojim ponašanjem, razmišljanjem i pogledima na život pozitivno utjecati na domaće ljude koje budu susretali na svojem putovanju kroz Hrvatsku. *Thru hikeri* nipošto nisu obični turisti, mnogi su od njih ljudi velikoga životnog iskustva i mudrosti, koji su velik dio života proveli na putu i upoznali mnoge raznolike kulture širom svijeta. Susret i komunikacija s takvim ljudima vrlo je pozitivno i korisno iskustvo.

CLDT je zamišljen da bude koncept koji će okupiti mnoge ljude raznih profila, dobi, imovinskog stanja, želja i mogućnosti, koji će u njemu pronaći nešto za sebe, što će ih zainteresirati i učiniti sretnima i zadovoljnim. Naša je misija da postavimo koncept na noge, uhodamo ga, kako bi funkcionirao, i osiguramo da opstane za buduće generacije ljudi zaljubljenih u Hrvatsku, hodanje i boravak u prirodi!

Medvjedi klanac i Hochlantsch u Austriji

Valentina Bušić i Ivan Lončarić, Osijek

Iskustva što ih pruža predivna, zelena, austrijska zemlja toliko su raznolika da zaci-jelo možete izabrati nešto što vam je srcu drago, od laganih šetnjica zelenim brežuljcima do zahtjevnih alpskih tura. Davno smo se odlučili za planinarski duševni odmor u Austriji. Naš organizator Miroslav Mitrović već tradici-onalno organizira takve alpske izlete, a za njih se uvijek traži mjesto više. Proljetos je to prvi put učinio u suradnji s našim vodičem Ivanom Lončarićem. Logistika je bila razrađena do najsit-nijih pojedinosti.

Štajerska – oaza duhovnog mira

Na put polazimo u četvrtak, na blagdan Tijelova, u pet ujutro. Magistralom grabimo kilometre do Orahovice, gdje nam se pridružuju članovi

neformalne planinarske skupine »Šapice«, koji već imaju podeblji planinarski dosje s osvojenim vrhovima i prijeđenim kilometrima. Nastavljamo do mjesta Siebensberga, u kojemu je naš hotel. Čim smo se smjestili u sobama, odšetali smo do kapelice povrh hotela. Odande se otvara predivan vidik na gradić Mariazell i zeleno prostranstvo oko njega. Taj je štajerski gradić, udaljen 120 km sjeverno od Graza, jedna od najvažnijih europ-skih duhovnih oaza.

Ostatak je dana nekolicina nas iskoristila za posjet tomu gradiću i impresivnoj bazilici koju svake godine pohode milijuni hodočasnika iz cijelog svijeta. Zahvaljujući vodiču i mobil-noj aplikaciji za pregledavanje karata, u srce Mariazella dolazimo za nepunih sat vremena, šumskim prečacima. Ulazimo u impozantnu

Članovi HPD-a Bršljan-Jankovac na ulazu u Medvjedi klanac

IVAN LONČARIĆ

baziliku te se divimo sinergiji gotike i baroka. Dva su barokna tornja okružena velikom gotičkom kulom s raskošnim kamenim dekorom. Divimo se također visokom oltaru koji odiše baroknim motivima. Ispred crkve su drvene kućice u kojima se nudi pregršt suvenira. Sve je lijepo, uredno, spokojno i dostojanstveno, ali nas dolazak olujnog nevremena upozorava da se moramo vratiti u hotel. Vraćamo se drugim putom, mnogo brže. I zaista, za nama je došla kiša, te lijevala svu noć.

Najatraktivniji klanac u Austriji

Na našu radost, sutradan nije bilo kiše. Štoviše, iza oblaka se pomolilo sunce i otjeralo maglu. Svi sretni i zadovoljni, nakon doručka pakujemo rance i jedva čekamo obilazak Bärenschützklamma (Medvjedeg klanca). Iz autobusa izlazimo u Mixnitzu, gdje počinje prilazni put do klanca. Kažu kako do parka prirode Almenland ima više prilaza, ali nijedan nije tako dojmljiv kao put kroz Medvjedi klanac. S uzbuđenjem koračamo po drvenim mostovima i ljestvama preko neukroćenih slapova i krševitih stijena. Nije to nimalo jednostavno. Trebalo je i puno pozornosti kako bismo istodobno uživali u ljepoti toga najljepšeg klanca u

Austriji, a ujedno sigurnim korakom prošli cijeli put. Brzaci, slapovi, slikovite stijene te rijetke biljke i životinje ostavljaju nas u čudu i divljenju. Na putu je 176 drvenih ljestava, s gotovo 3000 stuba. Put je dug oko 1300 metara, a do planinarskog doma Zum Guten Hirten svladava više od 350 metara visinske razlike. Godine 1978. klanac je proglašen spomenikom prirode.

Kod doma se dijelimo u dvije skupine. Hrabriji nastavljaju usponom prema najvišem vrhu tog područja – Hochlantschu (1720 m). Udišemo čist zrak pri svakom koraku, divimo se alpskom cvijeću i orhidejama, a neki su doživjeli i bliske susrete s kozorozima. Druga skupina odlazi na laganu šetnju nježnim i šarenim krajolikom prema gradiću Teichalmu i istoimenom jezeru. Nakon ugodne šetnje godilo je ohladiti noge u jezeru, a najhrabriji su se i okupali.

Hochlantsch je najviša planina u austrijskoj pokrajini Grazer Bergland. Smještena je istočno od rijeke Mure i na udaljenosti od 180 km od grada Graza. Na sjeveru se planina strmo spušta u Lantschmauern. Zahvaljujući dobrom vidiku i lakoj dostupnosti Hochlantsch je vrlo popularno odredište. Najlakši uspon traje oko dva sata od gradića Teichalma. U blizini Hochlantscha mogu

Na početku puta kroz Medvjedi klanac

Na početku puta kroz Medvjedi klanac

se posjetiti vrhovi Speikkogel (1988 m), Schockl (1445 m), Plankogel (1531 m).

Jedna naša skupina dolazi na Hochlantsch drugom varijantom kroz Medvjedi klanac odnosno od doma »Zum Guten Hirten« od kojega se do vrha Hochlantscha stiže za sat i pol vremena. Očekivanja za prvi dan bila su nadmašena. I kiša koja je bila najavljena za taj dan, počela je tek kad smo se vratili u hotel, i opet je padala cijelu noć.

Divota u podnožju Ebensteina

Ujutro se budimo uz tmurne oblake, ali opet bez kiše. Nakon doručka slijedi vožnja autobusom do Bodenbauera, u kojemu se dijelimo na dvije skupine. Jedni će na Ebenstein (2103 m), a drugi do planinarskih kuća Häuslalm (1526 m) i Sonnschienenhütte (1525 m) te do jezera Sackwiesensee.

Ebenstein je najistaknutiji vrh u zapadnom dijelu središnje planine Hochschwab. Kroz nju prolazi granica općina Wildalpen i Tragöß – Sankt Katharein, koja ujedno tvori granicu između okruga Liezen i okruga Bruck-Mürzzuschlag. Razmjerno prostrana regija Ebenstein karakteristična je po strmim liticama i dubokim usjecima. Na jugozapadnom boku nalazi se Mali Ebenstein (1943 m). Karakteristična spljoštena struktura vrha, koja ga čini prepoznatljivim s velike udaljenosti, duguje Ebensteinu njegovo ime. U blizini se

nalaze zanimljivi vrhovi Hochschwab (2277 m), Brandstein (2003 m) i Ringkamp (2153 m).

Pridružujem se drugoj skupini. U početku se put uspinje kroz gustu borovu šumu. U zraku se osjeća svježina i bogatstvo mirisa, a temperatura je idealna za hodanje. Napredujemo laganim, ali sigurnim korakom, uz česte zastanke, kako bismo svi uspjeli uživati u prirodi i ovjekovječiti taj

Otkrili smo da ova austrijska pokrajina nudi bogatu paletu zadivljujućih krajolika, koje vrijedi otkriti. Krajolici koji vas zovu na uživanje u cvjetnim prostranstvima, zelenim brežuljcima i livadama ili visokim planinskim dolinama, bilo da hodate, kupate se ili jednostavno promatrate zvjezdano nebo, ispunit će sva vaša očekivanja

predivan alpski kraj. Uzbudljivo je krajem lipnja hodati po snijegu koji se još uvijek nije uspio otopiti. Kažu da ga u tom kraju zna napadati i do osam metara! Voljela bih jednom ovdje doživjeti takvu zimsku idilu. Staza do doma uglavnom je kamenita i vodi djelomično šumom, a zatim kroz gustiš s predivnim cvijećem i vidikom na visoke planine, zelene brežuljke i doline.

Dva i pol sata trebala su nam za uspon do Sonnschienenhütte. Budući da počinje kišiti, većina se sklanja u dom i koristi priliku da se okrijepi pićima, a pet najhrabrijih nastavlja do jezera Sackwiesensee. Prolazimo predivnim zelenim pašnjacima na kojima pase i odmara se telad. Kiša nas dočekuje pred samim jezerom. Skriveni pod kišobranima, divimo se ljepoti oko sebe. Predivno, romantično, zeleno jezero, okruženo rustikalnom planinskom šumom, doima se poput uspavane ljepotice okružene najljepšim alpskim cvijećem. Nastojimo uvijekječiti tu ljepotu kako bi nam ta divna slika još dugo ostala u pretincima sjećanja.

Zbog kiše, snijega na putu do vrha i nedostatka vremena, prva skupina odustaje od Ebensteina i svi se u popodnevnom satima zajedno vraćamo u Bodenbauer. Na povratku

nas sustiže i kiša, koja naglo pojačava baš kad smo sjeli u autobus. Za nama je još jedno divno alpsko iskustvo.

Za posljednji je dan bilo planirano razgledavanje Mariazell. Još smo jednom osjetili duhovni zov toga predivnoga marijanskog svetišta, koje odiše nekom posebnom mistikom. Kavom i degustacijom najpoznatijih austrijskih likera završila je naša austrijska (avan)tura. Oko podneva krećemo put Osijeka, kamo stižemo točno u deset navečer.

Austrijska paleta krajolika – odmor za dušu i tijelo

Otkrili smo da ova austrijska pokrajina nudi bogatu paletu zadivljujućih krajolika, koje vrijedi otkriti. Najvrjednija od svega upravo je ljepota netaknute prirode. Krajolici koji vas zovu na uživanje u cvjetnim prostranstvima, zelenim brežuljcima i livadama ili visokim planinskim dolinama, bilo da hodate, kupate se ili jednostavno promatrate zvjezdano nebo, ispunit će sva vaša očekivanja. Shvatili smo nakon četiriju provedenih dana u Austriji kako zeleni, bujni pašnjaci, okrepljujuća, kristalna voda i svjež zrak djeluju poput melema za dušu.

Noćna mōra uzornog planinara

Tea Sušanji, Viškovo

Najjužniji izdanak Velebita i jedan od njegovih najatraktivnijih dijelova. Izvanredno krševit teren, pun dubokih ponikava i strmih litica, sa zahtjevnim markiranim stazama, za koje je potrebna dobra kondicija i spretnost. S vrha je vidik otvoren na sve strane. Jedan je od najljepših vidikovaca na Velebitu i u Hrvatskoj uopće. Tako Hrvatski planinarski savez na svojoj web-stranici primamljivo opisuje to odredište.

Na prvu: »Vrh ki treba osvojiti!« I ja moran poč tamo. Odluka je pala: »Crnopče, stižem!«

Prijava za izlet obavljena, ručak parićan, još samo jedna noć i krećemo.

Nemirna noć. Budin se nekoliko puta uz misal: »Samo da ne zakasnin! Je već 5:00 il san zaka-snila?! 4:00, 4:30... Ma ne moren više!«

U 4:45 dižen se na noge. Moran se stat i provjerit još jedanput ako je se parićano. Ručak, sendviči, kalcete, voda... Ma gren videt još jedanput va planinarski vodič ča mi se rabi. Se je tu. Uf, dobro je. Sad san stvarno parićana. Si podaci o vrhe san dobro memorirala. Točno 1402 m mora bit pod mojmi nogami.

Napoleon Bonaparte rekal je: »U mojem rječniku ne postoji riječ nemoguće.« I ja ću se vodit s tun izrekun i neću odustat. Ako bude i teško, zdurat ću.

ALAN ČAPLAR

Zbor vodiča HPS-a na Platku

Na Platku je 23. i 24. studenoga 2019. održan Zbor vodiča HPS-a. Na dvodnevnom se skupu okupilo više od 160 planinarskih vodiča iz svih krajeva Hrvatske. Domaćin Zbora bila je Stanica planinarskih vodiča Rijeka, koja se predstavila atraktivnom planinarskom izložbom u prizemlju planinarskog doma Platak.

Sadržajan program otvorili su pročelnica Vodičke službe HPS-a Anita Bistričić (SPV Rijeka) i dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica (SPV Varaždin), a nakon uvodnih riječi vodiči su se organizirano uputili na vrh Snježnika. Nakon povratka s vrha održana su u domu na Platku dva stručna predavanja koja su pobudila veliko zanimanje članstva. Pročelnica Potkomisije za školovanje Karoline Supina Vrabec (SPV Zagreb) održala je predavanje o vodičkim standardima HPS-a, s mini kvizom »Vodička abeceda«, pozvala vodiče da se ne upuštaju u vođenje po terenima i prema standardima za koje nisu primjereno osposobljeni te da znanja i vještine stječu putem odgovarajućih škola i tečajeva u HPS-u. Pročelnica Radne skupine za vođenje osoba s invaliditetom (OSI) Aleksandra Kuzmanić (SPV Split) predstavila je dosadašnji rad i uspjehe te radne skupine, kao i posebnosti rada s planinarima s različitim oblicima invalidnosti. Pozvala je sve zainteresirane da se uključe u aktivnosti Radne skupine te na inkluzivno djelovanje s OSI u planinarskim društvima.

Ispunjena velika dvorana doma Platak

U nastavku je održan Aktualni sat Komisije za vodiče HPS-a, na kojemu su svi njezini članovi i glavni tajnik HPS-a Alan Čaplar odgovarali na pitanja okupljenih vodiča. Tijekom aktualnog sata Zboru vodiča HPS-a obratili su se vodiči iz Planinarskog saveza Federacije Bosne i Hercegovine te pročelnica Komisije za zaštitu prirode HPS-a Valentina Futač. U nastavku zbora, nakon večere, okupljene je vodiče zabavljao glazbeni sastav Trio Rio, pa se druženje odužilo do kasnih noćnih sati.

Zbor vodiča HPS-a na Planku

Nedjeljni je program započeo predavanjem Alana Čaplara (SPV Zagreb) o sustavu školovanja u HPS-u. Čaplar je iznio sadržajnu analizu postignuća i izazova te prikaz reformskih mjera u HPS-ovu sustavu školovanja. Svi planinari koji sudjeluju u edukaciji članova HPS-a, a napose vodiči HPS-a, pozvani su da svojim iskustvima, zapažanjima i prijedlozima prido-nesu reformi sustava školovanja, a ujedno i izravnoj primjeni edukacijskih programa. Slijedila je kvalitetna vježba prve pomoći, koju je vodila dr. Maja Grba Bujević (SPV Zagreb) i na kojoj su vodiči obnovili prije stečena znanja o prvoj pomoći. Istovremeno je održan i sastanak Komisije za vodiče HPS-a, na kojemu su

usvojena izvješća potkomisija i stanica te plan rada i financijski plan za 2020. godinu. Donesene su odluke o cijeni tečaja, opremanju edukacijskih centara i imenovanjima. Raspravljalo se također o radu stanica, Izvršnog odbora Komisije, Radne skupine za osobe s invaliditetom te o načinu utvrđivanja znanja, vještina i sposobnosti instruktora i instruktorskih kandidata.

Zbor vodiča zaključili su riječima zahvale pročelnica Vodičke službe HPS-a Anita Bistričić i predsjednik Izvršnog odbora HPS-a prof. dr. sc. Darko Grundler (SPV Zagreb). Okupljeni sudionici ocijenili su Zbor vodiča vrlo uspješnim i dogovorili brojne zajedničke akcije u 2020.

Alan Čaplar

Nove članske iskaznice i markice HPS-a

Odlukom Izvršnog odbora HPS-a od 16. rujna 2019. promijenjen je format, izgled i sadržaj članske iskaznice HPS-a. Nove su iskaznice izrađene u obliku standardizirane ID plastične kartice s poljima za upisivanje osnovnih članskih podataka (imena, prezimena, OIB-a te naziva i sjedišta udruge). Promjenom formata članovi dobivaju iskaznice koje su praktičnije za nošenje s drugim karticama takvog formata, a ujedno i jednostavnije za ispunjavanje administratorima/blagajnicima koji u planinarskim udrugama primaju uplate članarine.

Članske su markice od ove godine tiskane u obliku samoljepljivih naljepnica sa zaštitnim elementom. Cijene markica jednake su kao u 2019. (djeca i mladež – zelene markice: 20 kn, umirovljenici – crvene markice: 20 kn, seniori – plave markice: 35 kn, sportski penjači – žute markice: 70 kn). Markica vrijedi za tekuću godinu koja je na njoj otisnuta. Valjanost markice prestaje 31. prosinca.

Sve planinarske udruge primile su u pretinac elektroničke pošte na domeni hps.hr detaljnije podatke i upute o naručivanju te primjeni novih članskih iskaznica i markica HPS-a, pa molimo odgovorne osobe planinarskih udruga da prate službenu elektroničku poštu.

Članske iskaznice zamjenjivat će se postupno. Dosadašnje kartonske članske iskaznice mogu se koristiti do popunjenja svih polja za članske markice, a najduže do kraja 2024. Udruge koje imaju neutrošenih kartonskih članskih iskaznica, te će iskaznice izdavati do isteka svojih zaliha, a pri novoj narudžbi dobit će nove iskaznice. Ured HPS-a neće zamjenjivati »stare« kartonske članske iskaznice novima.

Udruge koje to žele, mogu dodatno naručiti plastični etui za članske iskaznice (2 kn).

Također, udruge koje to žele, mogu za prikupljanje članskih podataka upotrijebiti članski obrazac (pristupnicu), koji je dostupan na web-stranici HPS-a. Članske iskaznice i markice za 2020. dostupne su osnovnim planinarskim udrugama (društvima i klubovima) u Uredu HPS-a od 19. studenoga 2019.

Tijekom pripreme članskih iskaznica razmatrana je mogućnost da se članski podaci vode kao središnja

evidencija članova, da se podaci na članskoj iskaznici ispisuju računalno i iskaznice šalju poštom na adresu svakog korisnika, no zaključeno je da bi takav model iziskivao znatno poskupljenje članske iskaznice i markice (za najmanje 15 kuna po osobi) te posebnu edukaciju i potporu osobama koje obavljaju administrativne poslove s članovima u planinarskim udrugama. Izvršni odbor HPS-a namjerava izraditi aplikaciju za evidentiranje članova koja bi se ponudila udrugama za potrebe obrade članskih podataka. S funkcionalnim i uhodanim informatičkim sustavom otvorit će se mogućnosti za druga rješenja u pogledu izrade i distribucije članskih iskaznica. Alan Čaplar

Deset godina PD-a Škamnica iz Brinja

U petak, 8. studenoga 2019., Planinarsko društvo Škamnica iz Brinja proslavilo je 10. obljetnicu osnivanja. U dvorani lovačkog društva, gdje je Društvo i osnovano, skupilo se 60-ak prijatelja i članova. Tradicija planinarstva u Brinju mnogo je dulja. Naime, to društvo nastavlja tradiciju HPD-ove podružnice Škamnica, koja je osnovana davne 1934. godine.

Od prvog je dana postojanja PD Škamnica važan čimbenik u društvenom životu Brinja i okolice, što zahvaljujući pohodu koji se organizira prve nedjelje u travnju, što raznim događanjima u suradnji s Općinom Brinje i Turističkom zajednicom Općine (nadstrešnica kod špilje Siničići, poučna staza Brinje – Zarin, Brinjski prsten, uređenje okoliša oko staroga grada Sokolca). Na Pohodu na Zarin svake se godine okupi između 250 i 500 planinara i zaljubljenika u prirodu, a akcija je 2011. nagrađena HPS-ovim godišnjim priznanjem za najbolje organiziranu planinarsku akciju u toj godini. Ispraćaj stare godine u podne na Brinjskom trgu okupi oko 400 stanovnika Brinja i okolice. Članovi Škamnice

Članske markice HPS-a za 2020. godinu

uređuju u suradnji sa Zakladom »Kajo Dadić« dječje igralište u Križpolju i stari bunar u Bukovlju. Društvo je također suorganizator susreta ličko-senjskih planinara, a dvaput je bilo domaćin seminara za vodiče-instruktoze HPS-a. Planinari PD-a Škamnica uključeni su također u snage zaštite i spašavanja u ličkom kraju. S prerano preminulim pročelnikom Komisije za alpinizam HPS-a Krešimirom Milasom iz Zagreba, opremljeno je pet penjačkih smjerova na Starom Brinju. Te, 2014. godine, Staro Brinje uvršteno je u planinarsku obilaznicu Lički gorski biseri, o kojoj se skrbi PD Željezničar iz Gospića. Društvo ima školovan vodički i markacistički kadar, a prvi je put organiziralo i planinarsku školu, koju je uspješno završilo 20-ak članova. Nakon osnutka PD-a Škamnica, mnoge su se sredine u Lici ohrabrile za osnivanje planinarskih društava, što je također vrijedan doprinos Škamničana planinarskoj zajednici.

Na svečanosti organiziranoj u povodu 10. obljetnice najzaslužnijim su članovima uručena društvena priznanja. Priznanja za vjernost Društvu od osnutka do danas primilo je 20 članova, a Gojko Crnković, predsjednik u dvama mandatima, i glasnogovornica Društva Vesna Crnković, primili su brončani znak HPS-a. Na kraju večeri poslužen je gulaš naj-kuhara

Obilježavanje 10. obljetnice PD-a Škamnica

Stipe Fumića, a članovi Škamnice i gosti osladili su se kolačima vrijednih planinarke te se uz živu glazbu bavljali do kasnih noćnih sati. Višnja Krznarić

Uspješna Mala planinarska škola »Klinci i klinceze 2019.«

Uručenjem diploma HPS-a i prigodnih darova te druženjem u planinarskoj kući »Zvonimir Plevnik« na Kalvariji kod Karlovca završila je s radom 9. Mala planinarska škola »Klinci i klinceze 2019.« u organizaciji PD-a Dubovac iz Karlovca. Škola je organizirana uz financijsku potporu Karlovačke športske zajednice.

Škola je počela 15. rujna, prema planu izrađenom u skladu s Pravilnikom o maloj planinarskoj školi HPS-a. Plan škole ostvaren je u cijelosti – prekrasno vrijeme omogućilo je da se sve nastavne teme obrade na terenu. Klinceze i klinci prehodali su gotovo 70 km te svladali 2300 metara visinske razlike.

Za školu se prijavilo 53 polaznika, a ukupno ju je s uspjehom pohađalo i završilo 40-ero djece. Posebno su se istaknuli Noa Ožura (7 god.), Jan Knežević Rastovski (10), Una Knežević Rastovski (8) i Franka Kitić (7). Raduje i 15 »novih« klinceza i klinaca koji su se uključili u rad MPŠ-a PD-a Dubovac. Istaknuli su se i roditelji, koji su svojom spremnošću za suradnju, uložnim trudom i odvojenim vremenom pružili priliku najmlađima da na poseban način uživaju, nauče ponešto o planinarenju, upoznaju nove krajeve i otkriju ljepote prekrasne nam domovine.

Svojim trajnim aktivnostima PD Dubovac i dalje će unaprijedivati planinarski rad s najmlađima. Sljedeća Mala planinarska škola održat će se u rujnu, listopada i studenome 2020.

Krešimir Fajdić

Završetak 9. Male planinarske škole PD-a Dubovac

8. Pohod na najviši vrh Slavonije – planinarenje za dječji osmijeh

U nedjelju, 3. studenoga 2019., organiziran je u skladu s godišnjim planom i programom rada novogradiških planinara 8. Pohod na najviši vrh Slavonije. U Pohodu je sudjelovalo oko 200 sudionika iz ukupno 21 planinarske udruge.

Kišna noć nije pokolebala planinare koji su te nedjelje imali namjeru pohoditi Brezovo polje. Odlučnost je bila nagrađena lijepim jutrom i ugodnim danom za hodanje. Okupljanje je započelo uz iskrene pozdrave »Dobro Vam jutro« i, kako je već tradicija od prvoga pohoda, uz kavu, čaj, domaću rakiju, kruh s masti, lukom i paprikom te kruh s pekmezom.

Nakon nekoliko pozdravnih riječi domaćina i naputaka vodiča krenulo se prema Brezovom polju. Pohod tradicionalno ide od Strmaca trasom Slavanskoga planinarskog puta: Strmac – Božikovačka kosa – Dobra voda – Brezovo polje. Većina je sudionika prehodala cijelu trasu, a šestero ih se na Donjem Previtu odvojilo i nastavilo prema Jastrebcu te odatle vratilo do Strmaca. Bilo je pomalo neobično promatrati povratnike s pohoda kako čvrsto i sigurno koračaju, no možda je za to zaslužan ručak – planinarski grah. Raspoloženi repetaši potvrdili su da je zaključak bio prilično točan. Ručak u pravom trenutku i domaće pivo bili su dobra podloga za ugodne planinarske razgovore. Širok osmijeh gostujućih planinara, uz pozdrav pri odlasku, znak su domaćinima da je pohod uspio.

Uz uobičajeno planinarsko ozračje, svi koji su bili na pohodu imali su priliku biti prvi planinari koji su hodali pod motom »Danas planinarim za dječji osmijeh«. Naime, novogradiški su planinari pokrenuli inicijativu da sva planinarska društva organiziraju pod tim motom barem po jedno planinarenje koje bi imalo humanitaran karakter. Prijedlog je da na taj dan svi sudionici koji mogu pomoći daruju novčani iznos, koji bi udruge uplatile na žiro račun Zaklade Dječja onkologija Rebro. Bit će to potpora projektu povećanja kapaciteta i poboljšanja liječenja svih malih pacijenata na tom odjelu. Projekt Zaklade je u tijeku i jasno je predstavljen na njezinim web-stranicama. Projekt zaslužuje potporu cijele naše zajednice, a i mi planinari želimo u njemu sudjelovati. Komisija za vodiče HPS-a podržala ga je na sastanku 24. studenoga 2019. i pozvala sve udruge članice HPS-a da u godišnji kalendar uvrste barem jedan izlet pod tim motom, uz prikupljanje donacija za spomenutu Zakladu.

Sudionici ovoga pohoda prikupili su 2.607,40 kn, a tome je iz svojih sredstava HPD Strmac pridodao još ponešto kuna. Sve je uplaćeno u korist Zaklade, a radi potpore projektu koji je u tijeku. Kad se projekt završi, humanitarno ćemo planinariti za druge plemenate namjere.

Nakon 8. Pohoda na najviši vrh Slavonije zadovoljni smo s provedenim danom u planini i srećom što nepoznatom djetetu vraćamo osmijeh te mu omogućujemo lakše ozdravljenje.

HPD Strmac, Nova Gradiška

Planinari na Psunju

- 5. 1. Novogodišnji 'palačinka' pohod na Špičasti vrh**
Moravička Sela – Špičasti vrh – Moravička Sela
PD Vršak, Brod Moravice
- 5. 1. Planinarska Nova godina**
Klek, pl. dom Klek
HPD Klek, Ogulin
- 6. 1. Pohod Zagorskim bregovitim putem**
pl. kuća Picelj, Zabok
PD Zagorske steze, Zabok
- 6. 1. 3. Susret planinara Sisačko-moslavačke županije**
Ledererova staza
PD Djed, Hrvatska Kostajnica
- 6. 1. Novogodišnji pohod po Ludbreškoj planinarskoj obilaznici**
Sjeverni obronci Kalničkog gorja – Ludbreški vinogradi
PD Ludbreg, Ludbreg
- 11. 1. Tradicionalni zimski uspon na Svilaju**
Svilaja, pl. dom Orlove stine, vrh Svilaje (1509 m)
PD Svilaja, Sinj
- 12. 1. Tradicionalni 20. zimski uspon na Pliš**
Klana – Pliš – Lisac
PD Pliš, Klana
- 12. 1. 22. zimski pohod Novskim brdom**
Novska, Novsko brdo
PD Zmajevac, Novska
- 12. 1. Horvátov pohod (Zimski planinarski pohod Sesvete – Lipa)**
Sesvete – pl. dom Lipa-Rog
HPD Lipa, Sesvete
- 18. 1. Noćni pohod na Oštrc u povodu 70. obljetnice HPD-a Željezničar**
Samoborsko gorje, Oštrc
HPD Željezničar, Zagreb
- 18. 1. Tradicionalni zimski uspon na Kamešnicu (Konj)**
Kamešnica, Žlabina, pl. sklonište Sveti Mihovil
PD Jelinak, Trilj
- 18. – 19. 1. Dani HPD-a Malačka – Donja Kaštela**
Kozjak, pl. dom Malačka, ž. stanica u Kaštel Starom – Labin – Botiči – Crni krug – pl. dom Malačka
HPD Malačka – Donja Kaštela, Kaštel Sućurac
- 19. 1. 26. zimski uspon na Viševicu**
Vagabundina koliba, Ravno – Viševica
PD Strilež, Crikvenica
- 19. 1. 22. Vincekov pohod**
Međimurje, Toplice Sveti Martin – Mursko Središće
PD Bundeck, Mursko Središće
- 25. 1. Vinkovo u Iloku**
Ilok
HPD Liska, Ilok

- 26. 1. Zimski pohod na Svetu Geru**
Žumberak, Sveta Gera
PD Dubovac, Karlovac
- 26. 1. Zimski pohod Vinica – Martinšćak**
Vinica
HPD Vinica, Duga Resa
- 1. 2. 33. Planinarska noć u Varaždinu**
Varaždin, Hotel Turist
HPD MIV, Varaždin
- 7. – 13. 2. Foto izložba Međimurci u planini**
Čakovec, zgrada Scheier
HPD Međimurje, Čakovec
- 22. 2. Fašnička karavana na Ravnoj gori**
Ravna gora
PD Ravna gora, Varaždin
- 22. 2. Ples pod maskama u Moslavačkoj Slatini**
Moslavačka gora, Moslavačka Slatina
HPD Jelengrad, Kutina
- 23. 2. Metlarska zabava**
Moslavačka gora, Čazma
HPD Garjevica, Čazma
- 29. 2. Tragom prvog izleta varaždinskih planinara i 21. izlet Malih ravnogoraca**
Ravna gora
PD Ravna gora, Varaždin
- 1. 3. Obilazak planinarskog puta Po starim gradovima Ivančice, dionica Grebengrad – Pusta Bela**
Ivanščica
HPD Oštrc, Zlatar
- 1. 3. Žene u planinu**
Tuhobić
PD Kamenjak, Rijeka
- 1. 3. Srimušijada**
Papuk, lovačka kuća Duboka
PD Mališćak, Velika
- 7. 3. 100 žena na Sniježnici**
Sniježnica
HPD Sniježnica, Dubrovnik
- 7. 3. Dan žena**
Zaleđe Senja
PD Naftaplin, Zagreb

IGLU ŠPORT

Trgovina s najboljom opremom za boravak u prirodi

www.iglusport.hr

